

Näyttelyssä kävi yli 3300 vierailijaa

KUVAT KIRSTI NASKALI

Tässä numerossa:

ESA MÄKINEN

3

Pyhäjärveläiset osasivat rasteille - voittoja ropisi Karjalan Liiton suunnituskisassa Salossa. Oiva Kaasalainen Vammalan Karjalaseurasta voitti H75-sarjan mestaruuden.

Kirsti Naskali

Elokuun viimeinen päivä oli Siun ja miun - Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttelyn viimeinen avoinnaolopäivä Sastamalan seudun museossa.

Näyttelyyn tutustui hiukan yli 3300 kävijää, joista kesäaikana kävi noin 2000.

Seuraavana päivänä eli 1.9. oli Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöstä näyttelytyöryhmän jäseniä auttamassa museon henkilökuntaa näyttelyn purkamisessa. Kuva- ja tekstitaulut otettiin alas seiniltä, muutamat yksityishenkilöiltä lainassa olleet esineet annettiin poiskuljetettaviksi ja museon Vpl. Pyhäjärvi-kokoelman esineitä koottiin odottamaan kuljetusta varastoon Stormin koululle. Lopuksi istuttiin alas, juotiin kahvit ja keskusteltiin näyttelystä ja sen herättämistä ajatuksista.

Suosittu näyttely herätti tunteita

Sastamalan seudun museon johtaja Marja Hänninen-Tolvi ja amanuenssi Emma Kurki kertoivat, että Vpl. Pyhäjärvi-näyttely oli onnistunut ja monella tavalla tärkeä museolle. Se tavoitti uusia museokävijöitä ja siitä oltiin kiinnostuneita ympäri Suomen. Perinteisesti Sastamalan seudun museon näyttelyissä keskitytään paikallishis-

toriallisiin aiheisiin.

Emma Kurki kertoi, että tässä näyttelyssä pyrittiin herättämään tunteita. Näyttely toikin kävijöille mieleen muistoja, mutta se nosti pintaan myös tunteita ja liikutuksen hetkiäkin koettiin. Monille kävijöille vanhan kirkonkellon näkeminen oli elämys ja Alakylän nuorisoseura Pyrinnön perinnetoimikunnan 1970-luvulla tekemää vanhoista karjalaisista työtavoista kertovaa filmiä pysähtyivät useat, varsinkin vanhemmat näyttelyvieraat katsomaan. Nuoret saattoivat ihastella äänimaailmaa, kuten käen kukunaa ja kirkonkellon lyöntejä.

Koronarajoitukset ja -sulkua näkyivät

Koronapandemian ja sen aiheuttamien rajoitusten vuoksi Vpl. Pyhäjärvi-näyttelyn kävijämäärää on vaikea verrata aiempien vuosien kävijämääriin, totesi Marja Hänninen-Tolvi. Joka tapauksessa kävijämäärä, reilut 3 300, oli suuri, erityisesti kun otetaan huomioon, että koronarajoitukset ovat vaihtelevasti olleet voimassa koko näyttelyn ajan ja museo oli kevättalvella koronarajoitusten vuoksi kokonaan suljettuna lähes kaksi kuukautta.

Näyttely houkutteli museon pääsylipun maksaneita kävijöitä enemmän kuin edellisinä

vuosina, mutta muuten ilmaiskävijöitä, kuten koululaisryhmiä, oli hieman aikaisempaa vähemmän. Sastamalan koulujen viidesluokkalaisten tutustuivat näyttelyyn loka-marraskuussa Kulttuuriviikkojen yhteydessä. Koronapandemia vaikutti ymmärrettävästi ryhmämatkailuun, eikä näyttelyyn voitu ottaa kerralla suuria ryhmiä.

Näyttelyvieraiden ikähaitari oli laaja

Näyttely kiinnosti niin lapsiperheitä, juuristaan kiinnostuneita aikuisia kuin Pyhäjärvellä syntyneitäkin. Näyttelyssä maltettiin tutkia, eläytyä ja keskustella - moni viipyi näyttelyssä jopa parin tunnin ajan.

Emma Kurki kertoi myös, että tämä näyttely on opettanut hänelle itselleen paljon uutta. Ymmärrys siirtokarjalaisuudesta ja siihen liittyvistä teemoista on kasvanut, ja näyttelyn myötä myös museon Vpl. Pyhäjärvi-kokoelmaa on helpompaa käsitellä.

Näyttelyn päättyessä Vpl. Pyhäjärvi-kokoelman esineistö palautetaan omille varastointipaikoilleen. Esimerkiksi näyttelyssä olleet tekstiilit on hyvä saada ripeästi suojaan valolta. Näyttelykokonaisuuden pohjalta suunnitellaan museossa kuitenkin jo seuraavaa projektia. Ensi vuoden puolella museo julkaisee kiertonäyttelyn, jota voidaan vuokrata

muihin museoihin tai tapahtumiin.

Lippulaivana poikkeusoloissa

Kun Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön näyttelytyöryhmä alkoi suunnitella Vpl. Pyhäjärveen liittyvää näyttelyä Sastamalan seudun museon kanssa, koronapandemiasta ei vielä tiedetty tai puhuttu, joten ei tiedetty, kuinka se tulisi Suomessakin rajoittamaan elämää ja tapahtumia, myös Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön toimintaa.

Nyt jälkikäteen voidaan todeta, että näyttely tarjosi hienon mahdollisuuden esitellä ja pitää esillä Vpl. Pyhäjärveä ja pyhäjärveläisyyttä aikana, jolloin monet perinteiset tapahtumat jouduttiin perumaan.

On ollut hienoa seurata museon ammattitaitoisen henkilökunnan idea-

rikkautta ja työskentelyä niin näyttelyn pystytyksessä, näyttelyesittelyssä kuin näyttelyn purkutyössäkin.

Lokakuussa avautuu uusi näyttely

Nyt Sastamalan seudun museon väki jo valmistelee ja kokoaa täydellä touhulla seuraavaa näyttelyä, joka avautuu museon tornihuvilassa 2.10.2021. Näyttelyn nimi on "Ernomasta! Aarteita kotiseudultamme." Se esittelee Sastamalan seudun omaleimaista historiaa paikkakunnalla kehitettyjen innovaatioiden sekä edelläkävijöiden kautta. Näyttely on Sastamalan seudun museon ja Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen 90-vuotisjuhlanäyttely.

Marja Hänninen-Tolvi ja Emma Kurki.

SA-KUVA

4

Pyhäjärvelle palattiin heti alueen valtauksen tapahtuttua. Tapahtumien kulkua ja muisteloita kahdella aukeamalla. Tunnistatko henkilöitä SA-kuvista?

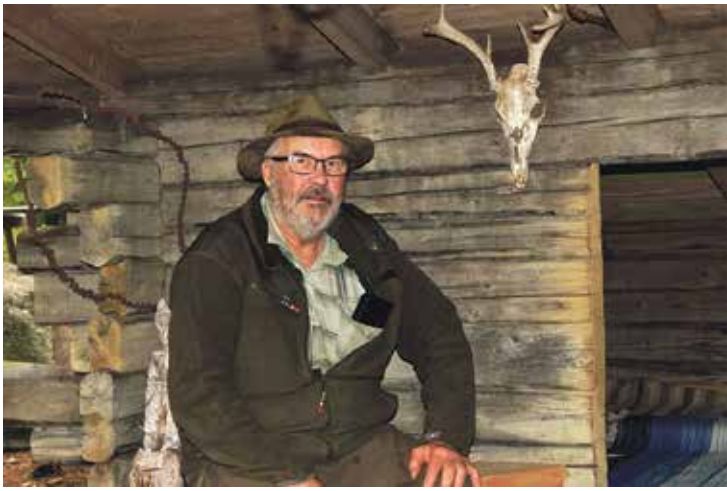
SEIJA HIRVIKOSKI

10

Kiikan Karjalaiset r.y. perustettiin vuonna 1946. Viikasta toiminnan vuodesta kertovat tosittet Äijän arkistolaatikolla, mm. kuitti Alasen orkesterin soittajille. Iltamat ja tanssit tuottivat hyvin tuloja yhdistyksen kassaan.

Pääkirjoitus

Syksyä...

□ **Yrjö Inkinen**, Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen jäsen

Nyt on taas se kolmas vuoden aika, eli syksy. Kuuma ja vähäsaateinen kesä oli ja meni, tosin sai nauttia lämmöstä riemurinnoin, etenkin lapset saivat mielenmäärin polskutella vesissä, jotka olivatkin hyvinkin lämpimiä. Äkkiä se sää sitten vaihtui ja maamiehet eivät tahtoneet päästä puimurillaan pellolle, puimaan niitä vähäisiä viljoja, joita kuivuus oli kurittanut.

Metsä sen sijaan on kasvattanut sieniä, niin kuin sateella kuu- luukin. Tatteja on ollut vaikka kuinka paljon, ja ne ovat olleet tosi puhtaita madoista. Puolukkaakin tuntuu tulevan runsaasti, joten kannattaa suunnistaa metsänantimia hakemaan, niitä on sitten talven mittaan mukava popsia.

Tämä ikävä koronaepidemia on kurittanut jo toista vuotta ihmiskuntaa, matkustus on ollut topissa, eikä olla päästy kotseutumakalle Pyhäjärvelle. Toivottavasti ensivuosi antaa mahdollisuuden siihen. Sitten kun jälleen sinne pääsee, työskäkaa on varmaan paljon: pitänee kartoittaa kaikki siellä olevat kohteet, joista on aikaisemmin pidetty huolta, miltä näyttää sankarihautuunmaa, aitoineen, kirkon paikan aitaus, Lahjoitusmaatalonpoikain muistomerkki alueineen... kunnostustyötä saattaa riittää paljonkin, jotta saadaan taas paikat näyttävään kuosiin. Talkootyötä se vaatii jonkin verran runsaasti, mutta eiköhän näistäkin selvitä, uutta ja ripeää porukkaa varmaan on hommiin tulossa, ja me vanhemmat henkilöt kyllä näytämme ja neuvomme, mitä tehdään ja miten.

Tulevia matkoja suunnitellassa, täytyy ottaa nuorempia suvun jäseniä mukaan ja näyttää, missä on suvun savut olleet, näyttää kaikki keskeiset paikat, mitkä on olleet tärkeitä kyläläisille ja selvittää heille seudun historiaa, josko saataisiin nuoriin innostusta Pyhäjärveä kohtaan.

Sinne kirkon kellotapulien viereen on tuotu vanhoja hautakiviä, joita paikalliset asukkaat ovat asumustensa kivijaloista ja muista paikoista löytäneet. Näille täytyy keksiä paikka, johon ne näitesti sijoitetaan, ja johon paikalliset voi tuoda löytämiään hautakiviä. Näiden kivien joukossa on myös Äitini Mummo ja Äijä - näille sukulaisille voi sitten, kun sinne pääsee, viedä kukkia ja laittaa kynttilän palamaan.

Hyvää syksyn jatkoa kaikille lehden lukijoille.

Oma pitäjälehti on mainio portti Pyhäjärvelle

Tilaa lehti lahjaksi sukulaisellesi, joka mielellään muistelee kotipitäjäänsä tai nuorelle, jolle haluat kertoa juuristaan...

Puheenjohtajan palsta

□ **Pertti Hakanen**, Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtaja

KESÄ ON TAKANA ja edelleen on useita peruuntuneita tapahtumia ja matkoja meiltä itsekultakin jäänyt toteutumatta - samaan hengenvetoon on iloksi todettava myös se, että eri puolella maata on erilaisia karjalaisia juhlia jo päästy jo pitämäänkin. Niitä käyneenä huomaa, miten paljon olemme odottaneet kohtaamisia ja nautimme yhdessä vietetyistä hetkistä pandemiarajoitusten hieman hellittäessä.

MINÄ EHKÄ ENITEN kaipaen niitä jo tavaksi tulleita lyhyempiä ja pidempiä karjalan reissuja, joita kesäisin eri kokoonpanoilla on tullut katseya. Kesäiset äänet, tuoksut ja katse kirkkoaholla kohti taivasta - on tunne, jota en unohda koskaan. Sen hetken jakaminen sielussa ja sydämessään samoin tuntevan kanssa olisi ollut odotettu ja tärkeä hetkiä kuluneen kesän aikana. No, ehkä hetkiä vielä tulee. Kesä ilman uintia Pyhäjärveissä ja Laatokassa verotti myös kesän nautinnoista ison osan.

Onneksemme meillä on yhteydet Pyhäjärvelle, olen kesän aikana käynyt työtehtävissä Lappeenrannassa ja tavannut käynneilläni myös ystävääni **Musakan Anttia** ja olen häneltä saanut kuulla tuoreet terveiset Pyhäjärveltä.

Rajan avautuessa meillä tulee olla talkoomatkaavalmius, jotta saamme siellä paikkoja hieman

kunnosteltua ja siistittyä. Mitään isompia vaurioita siellä ei ole tullut, aika ja hoitamattomuus saavat kuitenkin näyn rapautumaan. Tämäkin on hyväksyttävä. Olen kuitenkin tyytyväinen, miten miellesäni on niin entisiä kuin uusiakin halukkaita talkoomatkoille lähtijöitä. Jatkuvuus varmaankin rauhoittaa meidän kaikkienkin mieltä, kulttuurimme ja historiamme tulee säilymään näkyvillä niin paikallisille kuin kotiseutumatkajille nyt ja tulevaisuudessa.

KARJALAN JA PYHÄJÄRVEN kaipuuta olemme saaneet kuitenkin tyydytettyä Siun ja Miun Pyhäjärvi näyttelyssä. Kuten aiemminkin olen kertonut olen itse siitä hyvinkin vaikuttunut ja liikuttunut. Miten näyttelymme runsas yleisö siellä on aistunut, eräs kävijä laitoi minulle viestin näyttelystä lähtessään, "ei ollut itku kaukana, kun tunteet tulivat pintaan lukiessa kotoa lähtökäskyä ja musiikki soi takana tehostaen tunnelmaa".

Näyttely olikin onnistuneesti toteutettu hyvin tunteisiin koskevaksi. Haluan todeta kiitokset tässäkin yhteydessä näyttelyn kokoajille.

SÄÄTIÖMME HALLITUS on kokoontunut aktiivisesti ja hoitanut tehtävänsä myös näin poikkeusoloissa. Säätiön hallinnolle oli syksyille suunnitteilla yhteinen seminaaripäivä, ajatuksena oli miettiä ja kehittää toimintaamme sekä ideoida Pyhäjärvi-lehden sisältöä

päätoimittajan arjen tueksi. Vaikkakin pandemiarajoitukset alka- vat helpottaa, päädyimme hallituksessa kuitenkin siirtämään tuon seminaaripäivän keväälle hallintoneuvoston kokouspäivän yhteyteen.

Toiveikkaasti kuitenkin valmistelimme sunnuntaille 7.11. suunniteltua Karjalaista iltapäivää Mouhijärven kirkossa. Konsertissa esiintyy musakanlahtelaisjuurinen baritoni **Hannu Musakka**. Toivomme konsertista ja kirkkokahveista mukavaa tilaisuutta pyhäjärveläistenkin tavata toisiaan. (Katso tarkemmin s. 12)

LIITTOSSA TEEMME parhaillaan kirjaa *Siirtoseurakuntien kertomukset 1939-1944*, jossa myös kirkkoheramme **Karl Wiikan** kertomus Pyhäjärven seurakunnasta on mukana, teksti on päivätty 5.10.1949.

Kaipuuta ja ikävää koemme kuka mitenkään, Wiikan suoraan lainauksen tuosta kertomuksesta on hyvä lopettaa tällä kertaa kirjoitukseni: *Siirtoväki on päässyt elämisen alkuun uusilla asuinpaikoillaan. Heidän mieltään valaisee tietoisuus toimeentulosta. Joskus leimahtaa ajatus, joka heillä on päällimmäisenä ja toivo herää, mutta sitten se taas kätketään sisimpään ja säilytetään kauniina muistona entisistä onnellisista ajoista.*

Nautinnollista ja muistorikasta syksyä!

Sydämellinen kiitos

Siun ja miun - Viipurin läänin Pyhäjärvi -näyttelystä Sastamalan seudun museolle, sen henkilökunnalle ja talkoolaisille sekä näyttelyssä kävijöille!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus

Oma muistomerkki Suomen evakoille

Taiteilija **Reijo Hutun** toteuttaman Evakkopatsaan paljasti 14.8.2021 Lahden Hennalassa eduskunnan Karjala-kerhon puheenjohtaja **Sanni Grahn-Laasonen**, joka oli myös evakkopatsasprojetin suojelija. Karjalan Liiton tervehdyksen juhlaan toi Karjalan Liiton liitto-hallituksen 1. varapuheenjohtaja, kansanedustaja **Jukka Kopra**, joka luonnehti evakkopatsasta kulttuuriteoksi jälkipolville.

KUVAKAAPPAAUS EVAKKOPATSAAN PALJASTAMISTILAISUUS/LAHDEN VIDEOKUVAAJAT

Vpl. Pyhäjärvi

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajjarvisaatio

Seuraava lehti, numero 10, ilmestyy 18. lokakuuta.

Aineisto toimitukseen viimeistään 1.10. mennessä.

facebook.com/
Vpl-Pyhäjärvi-lehti

Julkaisija:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr

Päätoimittaja:
Tea Itkonen
Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
toimitus@vplpyhajjarvi.fi

Toimitusneuvosto:
Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tuomo Hinkkanen
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka

Tilauhinta:
Vuosikerta 35 € kesto- ja vuositilaus kotimaahan tai ulkomaille tai lahjaksi irtoluku 3 €

Ilmoitushinnat:
Kuolinilmoitukset 0,70 € / ppm
Muut ilmoitukset 0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Ilmoitusintoihin lisätään alv 24 %

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Kirsti Naskali
Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajjarvi.fi

Sivunvalmistus:
Artea/OI&ti, Porvoo
Painopaikka:
Botnia-Print Oy, Kokkola

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata leh- teen lähetettyä aineistoa.

Pyhäjärveläiset menestyivät Karjalan Liiton suunnistus kisassa Salon Suomusjärvellä

□ Esa Mäkinen

Urheiluseura Suomusjärven Sisu ja Suomusjärven Karjala-seura järjestivät mainiot puitteet Karjalan Liiton suunnistusmestaruuskilpailuille 28.8.2021.

Kilpailukeskuksena toimi urheiluseuran virkistyspaikka Sisumaja pihapiireineen Vähä-Ruona järven rannalla. Järjestelyt olivat kaikin puolin sujuvia. Sisumajan pihapiirissä oli mukavasti parkitilaa autoille ja kilpailukeskuksessa oli kaikki tarvittava lähellä kuten käymälä, info ja kahvila. Lisäksi kilpailun jälkeen oli mahdollista käydä saunassa ja uimas-

sa. Myös tulospalvelu oli sujuvaa, sillä tulokset tulivat on-line tulospalveluna suoraan Suomusjärven Sisun kisasivuille verkkoon.

Kilpailumaasto Sisumajan lähistöllä on suunnistukseen hyvin sopivaa ja monipuolista maastoa. Se on talousmetsää, jossa on paljon avokalliota ja metsäisiä mäkiä, mutta myös suoalueita ja polkuja löytyy.

Ratamestari **Mauri Sinnelä** oli onnistunut tehtävässään ja hän oli laatinut sopivan vaativat radat eri sarjoihin, joita oli useita sekä miehille että naisille eri ikäluokissa. Osallistujia oli kaikkiaan viisikymmentä, joiden ikähaitari oli laaja kahdestatoista vuodesta yhdeksänkymmeneen.

Tuloksia

Miehet yli yhdeksänkymmentä eli H90 sarjassa oli kaksi osallistujaa. Sarjan voitti **Eero Liski** Salon Karjalaiset ja toiseksi tuli **Toivo Vanhala** Vantaan Karjalaseura. Eero Liski haasteli hyväntuuliseksi ennen kisaa ja kertoi viimeaikaisista suunnistuskokemuksistaan "Vaikka ikää on jo paljon, niin suunnistaessa oppii vieläkin uutta. Olen nimittäin oppinut kävelemään" Kävelen tai juosten, vaativassa maastossa liikkuminen ja rastien löytäminen on joka tapauksessa upea suoritus tämän ikäluokan suunnistajalle.

H85-sarjan mestaruuden vei **Johannes Ijas** Vpl. Pyhäjärven Noitermaalta. Johannes on ahkera Vpl. Pyhäjärvi-seuran edustaja Karjalan Liiton suunnistus- sekä hiihtokilpailuissa.

Kaasalaisten perheeseen tuli tuplamestaruus, kun **Oiva** ja **Tuula Kaasalainen** Vammalan Karjalaseurasta voittivat sarjajensa H75 ja D75 mestaruudet. Oiva on kotoisin Vpl. Pyhäjärveltä Puikkoisten kylästä.

Ratamestarin kiitokset

Ratamestari Mauri Sinnelä puhui tapahtuman lopuksi ja kiiteli mahdollisuudesta osallistua ratamestarina näiden kilpailuiden läpivientiin. Maurilla ei itsellään ole Karjalaisia juuria, mutta hänellä on paljon tuttuja ja ystäviä, jotka ovat Karjalasta kotoisin. Maurilla on myös hyvät muistot edellisistä kymmenen vuotta sitten täällä järjestetyistä vastaavista kilpailuista, joten hän mielellään osallistui ja otti ratamestarahaasteen vastaan.

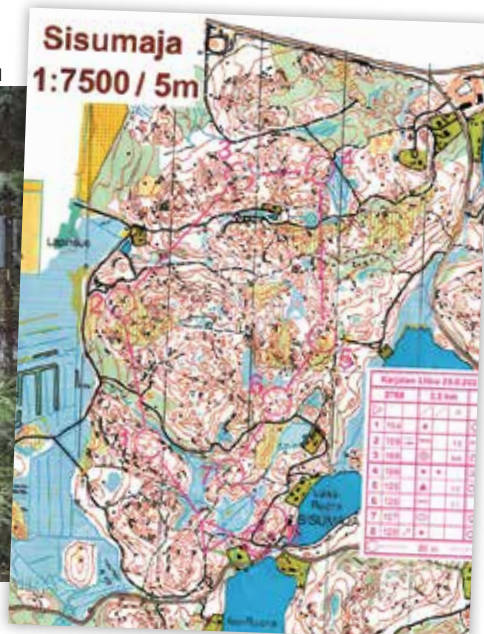
Johannes Ijas voitti H85-sarjan mestaruuden. Seura onnittelee!

Karjalan Liiton suunnistusmestaruuskilpailuissa Salon Suomusjärvellä 28.8.2021 Kaasalaisten perheeseen tuli tuplamestaruus, kun Oiva ja Tuula Kaasalainen Vammalan Karjalaseurasta voittivat sarjajensa H75 ja D75 mestaruudet.

KUVAT ESA MÄKINEN

Katso kaikki tulokset ja kuvia kilpailusta Suomusjärven Sisun sivuilta:
https://suomusjarvensisu.fi/kilpailut/2021/karjalan_liitto/

Kesäkodilla voi vielä saunoa syyskuussa

□ Kaarina Pärssinen

Karjalaisten Kesäkodin ja Kahvilan kausi päättyi elokuun loppuun, mutta saunaa voi varata keskiviikosta sunnuntaihin vielä syyskuun loppuun asti. Tämän, meidän Kesäkodilla kävijöiden kannalta, ilouutisen kertoi **Juhani Nenonen** viettäessämme kesäkauden päättäjäisiä elokuun viimeisenä pyhänä.

Kesäkodin toiminnasta vastaa Pääsky ry (Pääkaupunkiseudun Karjalaisyhteisöt), jonka pj on Juhani Nenonen.

Nenonen on Viipurin Lauluveikkojen edustajana valittu Karjalaisten Kesäkotia ylläpitävän Pääsky ry:n puheenjohtaja. Oltiin Villa Salmelan tiloissa, Helsingin Laajasalossa osoitteessa Meri Perttilänpolku 8, missä Kesäkoti toimii. Sen verran pilvinen oli sää ja tuultakin ajoittain, että me nelisenkymmentä osallistujaa levitäydymme turvavälejä sopivasti noudattaen huvilan sisätiloihin ohjelmaa kuuntelemaan ja tarjottuista nauttimaan.

Kesäkodin toiminta on päättyneenä kesänäkin ollut paljolti talkoolaisten varassa. Nenonen toivoi, että talkoisiin tulaisiin laajoin joukoin vielä kahtena lokakuun viikonloppuna 2.-3.10. sekä 16.-17.10.2021, jolloin koko paikka siistitään ja laitetaan talviteloilleen. Ilmoittautua voi talkooisäntä **Paavo Kiiskelle** puh. 050-448 6705. Tervetulleita ovat kaikki. Myös he, joiden voimat ja taidot eivät kaikkeen riitä, sillä erilaisia tehtäviä talviteloille laitossa löytyy runsaasti. Tervetuloa myös pyhäjärveläiset!!!

Karjalaisten Kesäkodin päättäjäisiin kokoukseen monet olivat talkoille kesän aikana erilaisissa hommissa kuten olivat päättäjäisten ohjelmasuoritajatkin. Runoesitykset kuultiin **Margit Räsäselältä, Heljä Suverilta** ja **Maritta Widbergiltä**.

Kesäkodin rantakallioilta lounaseen kohti venelaituria avautuva näkymä on kuvattu heinäkuussa. (Kuva Seija Lucia Viitaniemi)

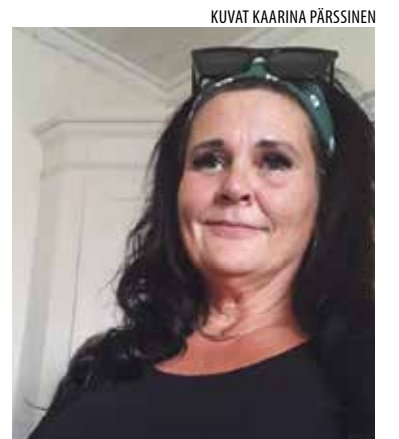
Vakavampaa asiatekstiä tarjosi karjalaisen kulttuurin tutkija FT **Pirkko Sallinen-Gimpl**, joka kertoi karjalaisista syysperinteistä. Musiikista vastasivat ja yhteislaulua säestivät **Matti Reittamo** kitaran ja hanurin sekä **Timo Pitkänen** sähköpianon kanssa..

Kävijöitä oli kesän mittaan noin 3000, kertoi Kesäkodilla koordinaattorina toiminut **Tiina Pakarinen**. Tänä vuonna töihin saatiin pari viikoksi kerrallaan koululaisia, joiden nuorten

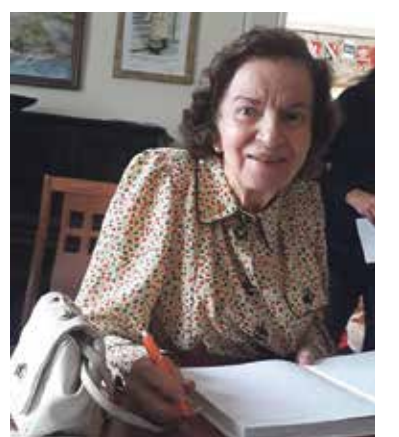
ystävällisestä palvelusta tuli paljon kiitosta.

Luonnonkauniilla kallioilla meren rannalla sijaitsevasta Kesäkodista kahviloineen on viime vuosina tullut yhä useampien paitsi helsinkiläisten myös kauempaa tulevien retkikohte. Aiempina vuosina pyhäjärveläisetkin järjestivät vuosittain Kesäkodilla saunailan.

Tiedusteluita ja varauksia hoidellaan numerossa 045-187 1516.

Päättäneenä kesäkautena Karjalaisten Kesäkodin kordinaattorina toimi Tiina Pakarinen-

Fil.tri Pirkko Sallinen-Gimpl keroti syksyisistä perinteistä.

KUVAT KAARINA PÄRSSINEN

Kotiinpaluu 1941

□ Kauko Hinkkanen

Saksa oli aloittanut aamuyöllä 22.6.1941 sodan Neuvostoliittoa vastaan peitenimeltään Barbarossa. Kolmea päivää myöhemmin 25.6.1941 neuvostoilma-voimat pommittivat useita Suomen kaupunkeja. Suomi ilmoitti olevansa sodassa Neuvostoliiton kanssa.

Sota Neuvostoliittoa vastaan oli aluksi edullinen Suomelle. Luovutettu alue vallattiin lyhyessä ajassa takaisin. Pyhäjärvi ei joutunut talvisodan aikana varsinaiseksi sotatoimialueeksi. Rintamalinjat eivät toki olleet kaukana pitäjästä. Venäläistä väestöä ja sotilaita oli sijoittunut asumaan Pyhäjärvelle. Nyt, jatkosodan aikana, Pyhäjärvi oli vallattava kylä kylältä. Suomalaiset valtausjoukot saapuivat Pyhäjärvelle kolmea tietä:

- Konnitsa–Musakanlahti
- Alakylä–Pyhäkylä–Lahnavaalkama–Salitsanranta–Matiskala
- Rantakylä–Sortanlahti ja siitä etelään pitkin Laatokan rantaan.

Vihollisen taistelut olivat tässä vaiheessa muodostuneet peräntymistaisteluiksi.

Impi Wiika kirjoittaa Pyhäjärven valtauksista 21. elokuuta:

Majuri Korttilan pataljoona lähti autoilla Pyhäjärven pohjoispuolitse tavoitteinaan Matiskalan ja Riiskan teiden risteys. Erään sotilain kertoman mukaan oli neljä autojen vetämää panssarintorjuntatykkiä, yksi panssari-auto ja siinä kaksi konekivääriä ja pikakiväärimiehiä. Rohkeasti ja mahdollisesta väijytyksestä liikoja välittämättä pataljoona ajoi hyvää kyytiä autoilla Pyhäkylän aikeitten halki, mutta sai sitten yllättävästi tulta vastaan Lahnavaalkaman aukean itäreunasta. Sinne oli jäänyt noin 60 miehen vahvuinen vihollisosasto, joka avasi autokolonnan lähestyessä kiivaan tulen. Vihollinen karkotettiin viipymättä, mutta pimeän tulon vuoksi pataljoonan komentaja katsoi parhaaksi leiriytyä yötä varten.

Todettakoon, että samana iltana 21.8. klo 22.15 joukkomme olivat kohottaneet Suomen sotilain Käkisalmen linnan torniin kaupungin valtauksen merkiksi.

Wiika jatkaa:

Aamupäivällä 22.8. majuri Korttila lähti etenemään Lahnavaalkaman aukeilta vihollisen kykenemättä asettumaan voimakkaaseen vastarintaan, sivuutti iltapäivällä Matiskalan tienhaaran ja jatkoi etenemistään Yläjärvelle päin ehtien ennen pimeän tuloa Yläjärven kylän tienhaaraan.

Seuraavana aamuna 23.8. jatkettiin etenemistä Saapruun päin, johon kylään saavuttiin jo klo 10 aikaan. Pari tuntia myöhemmin saapuivat majuri Wahrenin joukot Tolsterniemestä ja Kostermaasta päin. Vihollisjoukot pakenevat sekasortoisina Taipaleen suuntaan.

Rantakylän kautta hyökänneet joukkomme joutuivat taisteluun

Riiskan mennessä Hannokonnun tienoilla.

Näin oli Pyhäjärven pitäjän alue saatu suomalaisten joukkojen haltuun, lukuun ottamatta Konevitsan saarta, joka miehittiin vasta kuukauden perästä 23.9., jolloin venäläiset olivat sieltä poistuneet.

Vieläkö pääsisin kotiin?

Ylipäällikön, Mannerheimin, päiväkäskyn n:o 13, annettu 3.9.1941, mukaan valtakunnan vanha raja Karjalankannaksella oli saavutettu.

Ihmisen mieli oli täynnä toivoa. Vieläkö pääsisin kotiin? Toive toteutui syksyllä 1941. Siviiliväestöllä oli kotiinpaluu edessä. Lähtö ei toki ollut yksinkertaista. Pääsy kotiin oli luvanvaraista. Lähtijät oli rokotettava isorokkoa vastaan. Mukana oli oltava puhdistusryhmään kuuluvia henkilöitä, jotka suorittivat taloissa puhdistus- ja desinfiointityöt ennen varsinaisten asukkaiden saapumista. Pitäjän marttoja oli koulutettu erityisesti tätä tehtävää varten. Kaikki tämä piti organisoida, joka tapahtui päämajan sotilashallinto-osaston kehotuksesta kunnanhoitokunnan esityksen mukaisesti kunnanesikunnan toimesta. Jokaiselle jäsenelle oli määrätty vastuulle eritystehtävä.

Ensimmäiset yksittäiset henkilöt pääsivät kotipitäjäänsä sotilastehtävien nojalla jo elokuun lopulla. Ensimmäinen ryhmä – 80 henkilöä Alavudelta – pääsi Pyhäjärvelle 3. syyskuuta. Matka suoritettiin junalla Parikkalaan ja sieltä kolmella linja-autolla Pyhäjärvelle – Pyhäkylään. Matkailijoita kohtasi taistelujen jäljet tienvarsilla: särkynyttä sotakalustoa, kaatuneita vihollisen ruumiita, palaneita taloja ja yksittäisiä töröttäviä savupiippuja.

Paluu entiseen kotikylään ei suinkaan ollut yksinkertaista. Lähtöön tarvittiin viranomaisen lupa.

Matkan rasituksen jälkeen oli aika etsiä yöpymispaikkoja, mutta jälleen mieli meni matalaksi. Syöpäläisiä oli paljon – ja suuria kirppuja. Puhdistusryhmien oli ryhdyttävä ripeästi toimeen. Kunnanesikunta majoitui Pyhäkylän uudelle kansakoululle, joka oli valmistunut juuri ennen talvisotaa vuonna 1938. Toinen tärkeä ja välitön toimenpide oli sadonkorjuu. "Väliaikainen isäntä" oli kasvattanut perunoita, istuttanut tomaattiviljelmiiä ja löytyipä Lahnavaalkamasta runsaasti kaalipeltoja, kurku- ja porkkanaviljelmiiä.

Tulijoiden oli muistettava, että vaikka vihollinen oli käytännössä ajettu pois kotikonnuilta, metsissä saattoi olla vaarallisia desantteja. Onnettomuuksia sattui muun muassa Tiituan kylässä. Vähitellen metsät saatiin puhdistetuksi siellä piileskelevistä vihollisista. Kiireelliset syystyöt voitiin aloittaa.

Omalla pihalla syksyllä 1941

Pitäjää oli kohdannut suuri hävitys. Kirkko oli poltettu jo talvisodan lopussa. Hautausmaa oli

kurjassa kunnossa. Hautakiviä oli kaadettu ja niitä oli kuljetettu pois. Asemaseutu oli poltettu; kunnalliskoti, lastenkoti, kulkutautisairaala, samoin Kokkolinna. Lahnavaalkaman kylää vihollinen ei ollut ehtinyt täysin tuhota. Kunnan 1 154 talosta oli 934 jotenkin vielä pystyssä ja 220 palanut kokonaan. Säilyneissä taloissa oli asuttu.

Kotiinpaluu omalle pihalle ei ensimmäisten perheitten osalta sattunut kaikkien perheenjäsenien osalta samanaikaisesti, vaan paluu saattoi ajoittua useammalle kuukaudelle syksyllä 1941 henkilö- ja karjankuljetuksista sekä lupajärjestelyistä johtuen.

Elämä alkoi vähitellen jäsentyä. Posti alkoi kulkea Käkisalmen autolla. Kaupat avasivat ovensa ruokatarvikkeiden niukkuudesta ja saatavuudesta huolimatta. Terveystienhuolto alkoi toimia. Apoteekki avautui. Piirin huoltolääkäri ja eläinlääkäri asuivat Pyhäjärvellä. Pyhäkylän uusi kansakoulu toimi kenttäsaaralana, jossa myös siviiliväestö sai apua. Kunnanlääkärin asunnossa toimi äitien- ja lastenneuvola. Seurakunnan diakoniatyö jatkui kuten ennen.

Sadonkorjuutyöt, myöhäisestä töiden käynnistymisestä johtuen, vaativat väestön pikaista palamista kotiseudulle. Työvoimaa oli vähän ja sekin heikkoa; naisia, yli-ikäisiä vanhuksia ja jossain määrin vankeja. Paras työvoima, sotilaat, oli toisaalla suorittamassa omaa heille uskottua tehtävää isänmaamme hyväksi. Sadonkorjuuta vaikeutti myös se, että talvi tuli normaalia aiemmin. Puinti jäi talviaikana suoritettavaksi.

Kotiinpaluu

Lempi Kähönen–Wilson kuvasi elävästi kotiinpaluuta vuonna 1941. Lempi kirjoitti, että heillä siellä "Lännessä" oli Kalevala juhlassa teemana Karjala. Häntä oli pyydetty lukemaan jotakin karjalan murteella.

Jatkosota oli alkanut. Suomi oli valloittanut takaisin kaikki talvisodassa menetetyt alueet – vieläpä oli edennyt entisen rajan ylikin Laatokan pohjoispuolelle Vienan Karjalaan. Iskulauseena oli "Suomi suureksi, Viena vapaaksi". Isäni oli jo 44-vuotias, mutta joutui vielä armeijaan. Hän oli Karjalankannaksella ja kirjoitti kotiin näin:

Eile mäntii kotikylä sivutse. Kaik muut talot olliit pistys, mut lhalaise talo ol punasil hiilil. Arveliit, jot se ol olt sotatoimiston, eikä kerenniet tyhjentämmää, jot sen tähe tuikkasiit tullie. Mie luule jot koht piäsettä takasii kottii. Tuokaa paljo puhistusainetta mukkaa ko tuletta. Myö kuultii jot tuvat o iha mahottomas siivos.

Myö uuteltii joka päivä postii, jot millo se lupa tulluo. Öit alko jo männä iha pois tolkustaa, ko lupaa vaa ei kuulunt.

Ois nyt piästy sin enneko routa ja pakkane tulluo. Jot ois suant jottai kasviksii moast. Talv o tulos. Mil siel ellää ko ei uo mittää ruokaa. Issäis kirjotti, jot siel o paljo viljaa ja kasviksii kasvamas.

Näin hoastel äiti. No tulha se lupa viho viimei.

Meit ol kottii lähös monta perrettä. Keljast ol **Äikiä Aino** ja **Pakarise Pekko** ja **Airi**. Pattoist

KUVA: VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Runsaslukuinen siivousryhmä Pyhäkylän kansakoulun edustalla.

KUVA: HANNU PRUUKI

Lempi Kähönen-Wilson kotiseutumatkalla Pyhäjärven rannalla kesällä 2009.

ol **Huppuse Mikko** ja **Anni**. Lahnavalkamast ol **Hinkkase Juho** ja mie **Kähöse Lempi**. Myö mäntii härkävaunus ko ol elläimii. Äit män Hinkkase perree kans oikias henkilöjunas. **Hinkkase Anna** ol lottan Pyhäkyläs ja ol käynt siivomas kotonaa mihi myö saatii ensi männä.

Hinkkse Juho pit huolta mei hevosest ja mie pii huolta hei lehmäst. Oltii pitkäs evakkojunas taas, mut kaik oltii nii iloisii. Nyt männääkii kottii. Iha junakin tuntu laulava jot kottii - kottii - Karjalaa. Ei ennää ollakkaa evakoi, vua ollaa Mie ja Sie. Juna ei mäntkää peril ast, vua ol ainaki 50 km jalkasi käveltävää. Syksyne päivä alko jo hämärtämmää ko myö piästii pois junast. Ihme! **Äikiä Juho** ol piäst lomal ja ol meitä vastas. Kyl ol hyvä ko Juho ties mihi päi männää. Mäntii jo mone tyhjä talo sivutse, sit metsä reunas näky valo yhe talo ikkunast.

Talos ol nuor emäntä, joka ol tult miehies vanhempii kans kottii par viikkoo sitte.

"Tulkoa sissää vaa. Kyl meil suap yötä olla nii paljo ko vaa lattiäl mahtuu. O niiko turvallisempoa olla. Täs ko ei uo viel kettää noapurloi likel."

Hää viel keitti meil korviketta iltapala kans. Kyl nukutti makiast siin siskopetil. Oamul oltii virkeitä lähtemää. Lypsy jälkee annettiin kaik maito emännäl palkaks yökortierist.

Juho ties oikotien, mist ol rauhallisemp männä ko viholline

kuulemma viel joskus käyp pommittelemas. Lehmäkii varmast ajatteliit jot nyt pittää kävellä kunnol. Nii hyö marssiit ko sotamiehet ikkää. Rantakylästä lähetti sit Keljaa. Sinn jäivät kii toiset, mut myö Hinkkase Juho kans jatketti viel par kilometrii Lahnavalkamaa.

Oikei syvän hyppäs, ko näi voaliaks moalatu lapsuuve kottii seisova viel mää pääl. Pihlajakii näky oleva viel samas paikas seinä vieres. Just marjat alkoit punettuu. Hoastoi Juhol, jot mie pistävyv kurkistamast tuva sissää. Kyl mie teil ossaan, en uo kauvaa.

Ol jo nii pimiää, jot ei järvi näkynt. Sitasi lehmä valkiaan pistaitaa ja lonkoti tuva ovvii. Voi kauhiaa mikä löyhkä sielt tul vastaa. En erottant sisäl mittää. Jäti ove auk jot vähä tuulettuis. Tullaa huomien äiti kans katsomaa. Hinkkasel ol nii lämmitä ja puhasta. Sai nukkuu pehmiäl tilal ja kaik huolet unohtu. Oltiiha koton Karjalas ja miel ol nii kepiä.

Kun kylän asukkaat palasivat kotiin, oli luonnollista, että kaikkea töissä tarvittavaa ei ollut heti saatavissa. Työkaluista oli puutetta työvoimasta puhumattakaan. Iäkkäiden miesten, naisten ja lasten oli pärjättävä yhteisvoimin. Talkoohenki oli voimavara, jolla pärjättiin jokapäiväisissä askareissa. Lempi jatkaa:

Kylässä ei ollut montakaan hevosta, kun saavuimme takaisin kotiin syksyllä 1941. Isämme oli saanut jotenkin säälytetyksi Maijuhevoson, joka oli hyvin nuori talvisotaa pakoon lähdettäessä. Minä olin seuraavana kesänä usein hevosen kanssa naapureille apuna.

Mieluisa muisto jäi Hinkkasella ollessa heinäaikana. Lounaan jälkeen pidettiin aina ruokalevot. Koskaan ei ollut niin kiirettä, ettei olisi otettu ruokalevot.

Vein aamulla hevosen Thusbergille töihin ja menin illalla hakemaan sen pois. Olin väsynyt ja ajattelin ratsastaa kotiin, vaikka en ollut koskaan ratsastanut. Siskoni Aino sitä vastoin ratsasteli usein poikien kanssa kilpaa. Hevosella ei ollut satulaa, mistä olisi voinut pitää kiinni. Pääsin jotenkin hevosen selkään, kun se lähti liikkeelle. Putosin selästä. Voi että häpesin, kun Uuno tuli kysymään, koskiko. Pihalla oli pehmeä nurmikko, kun muksahdin alas maahan. Sen jälkeen en ole yrittänyt ratsastaa.

Hilja Hinkkanen (1914–2011)

Paluu tapahtui lokakuussa 1941. Rakennukset olivat ehjät lukuun ottamatta hirsiaittoja, jotka oli viety rintamalle korsuiksi. Asuinrakennus oli asuttavassa kunnossa – tosin perusteellisen siivouksen tarpeessa. Työvelvollisista koottu siivousryhmä oli tehnyt ennakkoon kylän asuinrakennusten siivoustyön. Talon tytär, Anna, kuului tähän siivousryhmään.

Kylän pelloilla kasvoi vihanneksia. Väliaikaisen isännän kylvöt ja istutukset olivat luonnollisesti kotiin palaaville asukkaalle yhteisiä. Näin kaikki eivät toki tulkinneet asian olevan.

Erään lahnavalkamalaisen tilan pelloilla kasvoi kaalia. Kylän väki – osa naapurikylistäkin – kävi ottamassa osansa pelloilta. Tästäkö tilan isäntä riemastui: "Työ älkää tulko ottamaa kaaliä mei pelloit."

Venäläiset olivat suolanneet Nolon pelloilta naapurikylässä Rotjanlahdessa isoon lihatiinuun avomaakurkkuja. **Hanskin Mattin** pelloilta Katilassa venäläiset vangit kaivoivat perunoita. Peruna oli kaivettava lumen alta – tosin sulasta maasta. Pysyvä lumi-peite tuli sinä syksynä aikaisin.

Ennen oli tapana, että mustikoita säilöttiin talvella kaivoihin tehdyillä hyllyillä. Näin tehtiin Hinkkasellakin. Ennen evakkoon lähtöä säilöttiin keitetyt mustikat kaivon hyllylle. Kuinka ollakaan, kun palattiin kotiin, löydettiin mustikat kaivosta hyvin säilyneinä pöytään laitettavaksi.

Desanteista varoitettiin pitkin syystalvea. Erityinen vaara oli aamuisin, kun talon väki lähti karjaa hoitamaan. "Pankaa illalla navetan oveen helposti putoava merkki, puutikku tai heinä, joka putoaa välittömästi ovea avattaessa." Näin neuvoi talon vanhaemäntä nuorempia. Ohje antoi tietyn henkisen turvallisuuden tunteen, oli toimiva ja käyttökelpoinen siinä tilanteessa.

Lähteet:

Hinkkanen Kauko, Pruuki Hannu 2010: Lahnavalkaman lapset. Kokemäki Kähönen-Wilson Lempi 1997: Tyttö maailmalla. Omakustanne Wiika Impi 1950: Vpl Pyhäjärvi. Kappale kannakselaisvaiheita. Turku Hinkkanen Hilja. Muistelma paluusta Lahnavalkamaan 1941. Ylipäällikön päiväkäsky. Oy Amanita, Porvoo 2015

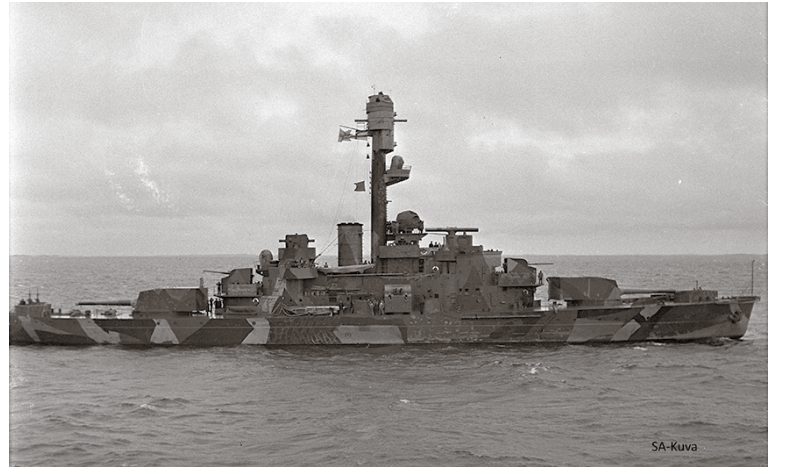
KUVA: VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Ihalaisen talo sijaitsi avaran Lahnavalkaman kylämaiseman keskellä.

Merisotakin vaati uhriinsa Pyhäjärveltä

SA-KUVA

Panssarilaiva Ilmarinen ja sen sisarus Väinämöinen rakennettiin Turussa Crichton-Vulcan -telakalla vuosina 1932–1933. Miehistön SA-vahvuus oli noin 400. Pääaseistuksena oli kaksi 254 mm:n Bofors-kaksoistykkiä. Ennen alusten valmistumista esitettiin epäilyjä, että alus kaatuu rekylyn voimasta raskaiden tykkien ampuessa ns. täyslaidallista, mutta epäilyt osoittautuivat aiheettomiksi.

□ Matti Hyvärinen

Panssarilaiva Ilmarinen ajoi miinaan ja upposi 80 vuotta sitten - 271 merisotilasta kuoli, joukossa myös yksi pyhäjärveläinen.

On syyskuun 13. päivän iltana vuonna 1941. Suomen merivoimien ylpeys, rannikkolaivaston lippulaiva, panssarilaiva Ilmarinen johtaa harhautusoperaatiota Suomenlahdella Utön eteläpuolella. Alus kulkee paravaanit laskettuina. Paravaani eli suojaravain on laivan keulaan pitkällä vajereilla kiinnitetty, laivan molemmin puolin veden alla kulkeva uimuri, jonka voimakkaat leikkaussakset katkaisevat vajeriin osuneen miinan ankkurivaijerin ja miina nousee pintaan turvallisen matkan päässä aluksesta.

Saattue on tullut operaation päätepisteeseen ja Ilmarinen aloittaa käännöksen, kun valtava räjähdys vavisuttaa laivaa. Märssytornin koruinen 30-metrinen tulipatsas kohoaa Ilmarisen kyljeltä, vesimassat syöksyvät sisään ja alus alkaa nopeasti kallistua.

Ilmeisesti paravaaniin takertunut miina - eräiden arvioiden mukaan kaksi miinaa - on osunut käännöksessä alukseen kohtalokkain seurauksin. Ilmarinen kallistuu, kääntyy ylösalaisin ja uppoaa seitsemässä minuutissa. Saattueen muut alukset pelastavat 132 merisotilasta, mutta 271 miestä kuolee räjähdyksessä tai jää loukkuun laivan uumeniin ja hukkuu.

Heidän joukossaan on Pyhäjärvellä 7.7.1920 syntynyt ylimatruusi **Arvo Albin Kalervo Kaasalainen**. Hänet on siunattu kentälle jääneenä Kätkisalmen sankarihautaan.

MURREPÄHKINÄ

Nythä myö jatketaa pyhäjärveläise murteen opiskelluu. Täss on taas kymmenä sanna, joihe oikia merkitys Siu pitäs kolmest vaihtoehost tietää tai hyväl jahkailul arvata. Koitaha ratkoo eteväst tää tehtävä! Nääkii murre-sanat on taas lainattu 1989 ilmestynniest Pyhäjärvi-kirjast!

1. AKKOMAINEN	a) naismainen	b) tottumaton	c) tyhmä
2. ARENTI	a) maan vuokra	b) rangaistus	c) vierailu
3. AVARAPÄINEN	a) suuripäinen	b) viisas	c) hidas
4. EISTÄÄ	a) kulkea edellä	b) sanoa vastaan	c) edistää
5. ENSKOTELLA	a) hyljeksiä ruokaa	b) kiukutella	c) etuilla
6. HAIKAILLA	a) etsiä	b) haaveilla	c) muistella
7. HAIRINKO	a) aamusumu	b) hämärä	c) erehdys
8. HARJUSTIN	a) kalanpyydys	b) valjashihna	c) kapea kannas
9. HIIJATA	a) heiluttaa	b) huojuttaa	c) viivytellä
10. HUIKKIA	a) ryyptä	b) tehdä vaihtokauppaa	c) huudella

Anni Toiviainen ensimmäisten palaajien joukossa Työtä tehtiin kahdessa vuorossa

MAURI MATTI TOIVIAINEN

Anni Toiviainen keittopuuhissa Talvisodassa tuhoutuneen kotitalon muurin ääressä 1941. Taustalla tuhoissa säästynyt aittarakennus.

Anni Rajakallio o.s. Toiviainen, Pyhäjärven kunnan esikunnan rahastonhoitaja, on muistellut paluuta Vpl. Pyhäjärvelle:

Alavuden kuntaan sijoittunut Vpl. Pyhäjärven kunnan hoitokunta sai elokuussa 1941 valtiovallan taholta määräyksen nimetä takaisinpaluuta varten kunnan esikunta ja kymmenkunta siivousryhmää. Nämä henkilöt lähtivät matkaan Alavuden asemalta 1.9. ja pääsivät perille 3.9.1941.

Esikunnan toimesta aloitettiin puhdistustyöt ryhmien avulla pitäjän eri puolilla.

Sadonkorjuun kiireellisyyden takia kartoitettiin asumismahdollisuudet pitäjässä ja lähetettiin evakkoina oleville paluulupia. Työvoimaviranomaiset määräsi- vät lisäjoukkoja mm. Turun seudulta ”työtyttöjä”.

Omalta alueelta järjestyi poikia vartioimis- ja viestinviejän eli lähetin tehtäviin. Yhteyksien pito oli lähettitoiminnan

varassa, jolle kuului viestien ja muonakuljetusten hoitaminen esikunnan alaisuudessa oleviin työryhmiin pitäjän eri puolilla. Pojat liikkivat Is-päällikön valvonnassa ja luvalla polkupyörillä ja kiväärit olalla kuten rintamamiehet ainakin. Tehtävät edellyttivät valppautta, fyysistä kuntoa ja rohkeutta. Vallinneissa oloissa lähettien palvelu esikunnassa oli rinnastettavissa sotilaspalveluun sotatoimialueella.

Itse olin Sotilashallinnon osaston määräyksestä ensimmäisten palaajien joukossa vakanssilla kunnan esikunnan rahastonhoitaja. Koko pitäjän ollessa palkkalistoillani, myös paluunmuuttaneet ja työvelvollisiksi määrätty naiset, jouduin kulkemaan päivärahan maksussa pitäjän eri puolilla Is-päällikön huolehties- sa: ”Kivär pittää olla mukana”. Syrjäkyllä liikkeessäni turvanani oli kaksi kivääreä varustettua lähettipoikaa eikä turhaan. Met- sissä oli liikehdintää ja puskissa rapisi. Syksyn 1941 ja alkutalven 1942 kuluessa saatiin pidätetyksi useita ”metsävihollisia”.

Oman perheen paluu

Isäni **Vilho Toiviainen** komen- nettiin Karjalaan takaisinpaluun aikana kunnanpäälliköksi koti- kuntaansa Pyhäjärvelle. Veljeni Mauri Matti oli mennyt vapaaeh- toisena armeijaan, suoritti asevel- vollisuutensa ja palveli kaikkiaan runsaat viisi vuotta.

Kostermaan tilanhoito jäi Katri/ Kaisa-äidille. Hän oli tehtävänsä tasalla: hevostyöt, aidan teot, kor- juut, heinäseipäiden pystytys jne. tapahtuivat reippaasti. Kyntämi- seen hän sai apua sotavangeista, joiden vartioinninkin hän pystyi hoitamaan. Juuri ennen talvisotaa valmistunut aitta-kellarirakennus oli pystyssä, muut olivat palaneet.

Jonkinmoinen Rapid-liesi löytyi jostakin. Siihen vain pohjaton äm- päri savupiipuksi ja omenapuiden kovia oksia polttoaineeksi. Vähä- set keittämiset onnistuivat. Liettä talon kivijalan päällä käänneltiin tuulen suuntien mukaisesti. Vain

muutaman kerran ehdin äitiä auttamaan oman täystyöllisyyte- ni ja 22 kilometrin pyörämatkan takaa. Mitään uutta ei aloitettu rakentaa. Lämpimänä vuoden- aikana asuttiin omissa aitassa ja talvella naapureissa.

Toimistotyössä ei virka-aikoja

Kunnantalolle avatussa kunnat- toimistossa tein kahta työvuoroa. Toista ns. virka-aikana ja toista il- lan ja yön tietämissä. Käkisalmes- sa käydyin keskikoulun ja Maalais- kuntien Liiton Kunnalliskurssin suorittaneena olin ainoa työntekijä. Työkokemusta oli runsaasti Vilho-isän rinnalla toimimisesta. Palkkauksessa ei kohdallani ollut moittimista. Kotipaikkani Koster- maa kuului sotatoimialueeseen, joten rintamapalvelustani sain kersantin kuukausipalkan ja 18 markkaa päivärahaa.

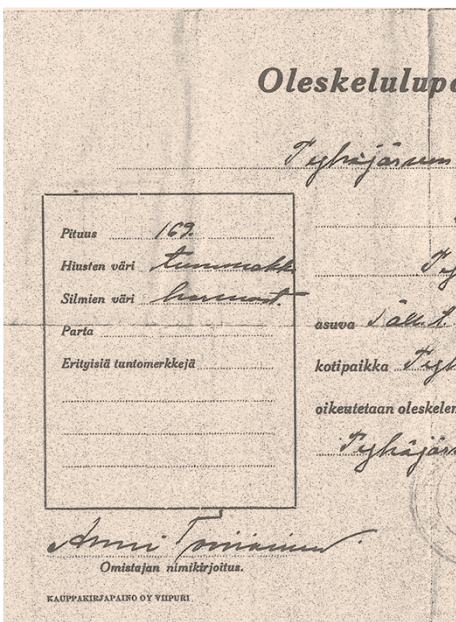
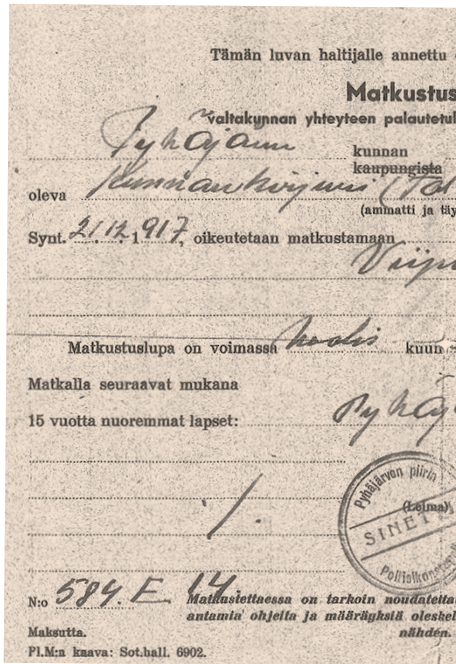
Toimistotyössä ei siis ollut virka-aikoja. Eräs mies tuli ilta- myöhällä aristellen nostamaan huoltorahaa. Kunnan esikunnan yhteydessä oli kansanhuoltotoi- misto. Maksettua rahaa ehdim vähän ihmetellä, mihin asiak- kaani mitään puhumatta sujahti. Vastauksena mies haki eteisestä paketin, jossa oli runsas kaksiki- loinen Laatokan lohi. Sain vielä suolausohjeen: ”Älä pane suo- laan nahkapuoli alla. Silloin suo- lavesi seisoo kalan päällä ja maku muuttuu vanhahtavaksi. Ripotte- le suolaa lihaan ja pane astiaan nahkapuoli päällä, silloin kala on leivän päällä makiaa”. Eräs nai- nen oli yli 10 kilometrin matkan kantanut litran vetoiseen Akvi- lan-mustepulloon säilömyään- sä keitettyä mustikkaa. Nämä ystävä-vanhukset arvasivat, että minulla ei ollut työtä takia mah- dollisuutta kalastaa eikä kerätä metsän antimia.

Olot normalisoituivat

Sodan jatkuessa olot aika lai- la normalisoituivat. Siviilikunta aloitteli toimintaansa. Helmi- kuussa 1942 käynnistyi viisi kan- sakoulua, kauppoja avattiin ja postiautokin kulki. Aikaisemmin posti oli naapuripitäjän puolella. Sieltä oli noudettava myös Pää- majasta lähetetyt rahat. Kunnan esikunnan käytössä oli yksi kuor- ma-auto ja armeijan kuljettaja. Liikkeellä oltiin iltahämärissä ilmavaaran vuoksi. Maanviljelys lähti nopeasti vauhtiin, oltiin- han kotona. Muistan naapurin pikkupojan kiusaantuneena to- kaisseen, kun oli ohjastamassa hevosta isoisän kyntäessä: ”Mite täst kouluu lähet, ko kyntämine o keske”.

Marttajärjestössä toimin yhdis- tyksen sihteerinä. Työhön ei ku- kaan houkutellut eikä yllyttänyt. Marttatyö kannakselaiskotien naisten keskuudessa oli elämän- tapa. Se kuului jokapäiväiseen leipään. Marttamaja-toiminta huolehti siirtymävaiheen aikana ”tilapäisravitsemuksesta”. Tämän lakattua paikkakunnalla ei ollut minkäänlaista ravitsemusliikettä.

Ennen sotaa Lotta-järjestöön liittymisen vaikuttimena oli- vat ympäristö ja ystäväpiiri. Työ oli palkatonta ja vapaaehtoista, innostavaa yhdessäoloa. Olin Lotta-Svärd Pyhäjärven paik- lisosaston sihteeri. Lotta-Pirtti

Anni Toivianen matkustus- ja oleskelulupa

N:o 836.

Julistus

Suomesta luovutetun ja takaisin valloitetun alueen palauttamisesta valtakunnan yhteyteen.

Annettu Helsingissä 6 päivänä joulukuuta 1941.

Pääministerin esittelystä julistetaan. Eduskunnan annettua asiaan suostumuk- sensa, että alue, jonka Suomi on Mosko- vassa 12 päivänä maaliskuuta 1940 päivä- tyllä rauhansopimuksella joutunut luovut- tamaan Sosialististen Neuvostotasavaltain Liitolle, palautetaan valtakunnan yhtey-

Helsingissä 6 päivänä joulukuuta 1941.

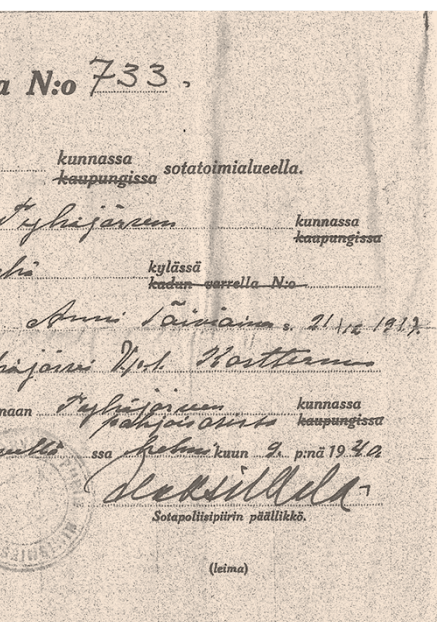
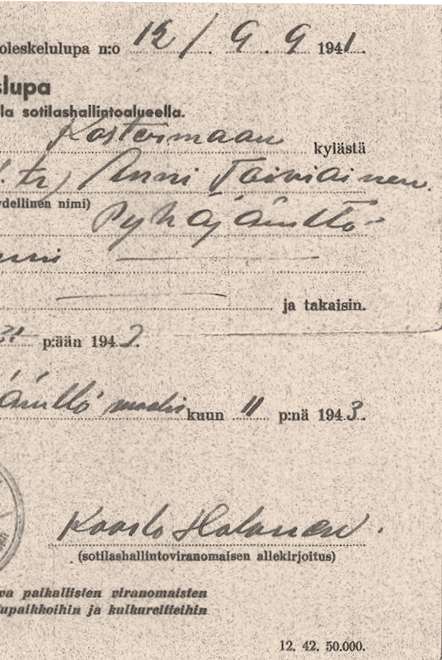
Tasavallan Presidentti

RISTO RYTI.

teen ja saatetaan Suomen täysivaltaisuuden alaiseksi, sekä että ne sitoumukset, joihin Suomi mainitussa rauhansopimuk- sessa on suostunut Ilangon niemimaahan ja sitä ympäröivään merialueeseen nähden, samalla raukeavat.

rakennettiin talkoilla, myös piirustukset saatiin alan ammattimieheltä, (myöhemmin mieheni **Väinö Rajakallio**), talkootyönä. Olin rakennustoimikunnan sihteeri.

Palkatun emännän aputyövoimana olivat ympäri pitäjää kodeissaan työskentelevät lotat. Kahden vuorokauden työaikakomennukset hoituivat erittäin sujuvasti. Yrityksemme sai kaikkien kuluttajien taholta kiitosta onnistuneista palveluksista.

Väestöä palaa Pyhäjärvelle

Sotilasvirkailija **Martin Persson** on osunut paikalle, kun Pyhäjärvelle palaa asukkaita linja-autolla. SA-kuvasarja kertoo iloisista ilmeistä pikkupakkasessa. Kuvissa on mukana sotilashenkilöitä ja pyhäjärveläisiä - siivousryhmääkö tai ehkä myös työttöjä. Kuvasarjan kuvissa ei ole lisätekstejä eikä päiväyksiä. Tunnistatko sinä kuvista henkilöitä?

Henkilö- ja paikatunnistukset: toimitus@vplpyhajarvi.fi
tai Tea puh. 040 557 4223

Suruviestit

Rakkaamme

Elsa

KAASALAINEN

o.s. Naskali

s. 16.7.1929 Pyhäjärvi Vpl.
k. 26.6.2021 Turku

*Jo Karjalan kunnailta lehti puu,
jo Karjalan koivikot tuuhettuu.
Käki kukkuu siellä ja kevät on,
vie sinne mun kaiho pohjaton.*

Kaikesta kiittäen

Hannu

Tuula

Marisanna

Juho, Henna ja Hilda

Sukulaiset ja ystävät

Siunaus ja uurnanlasku Turun hautausmaan
Veteraanilehtoon toimitettu. Kiitos osanotoista!

Kirkon Sanoma

□ **Silja Forsberg**

Osaammeko arvostaa tätä maamme käsillä olevaa aikaa? Me tiedämme, ettei kaikki ole hyvin. Vaan milloin se olisi? Meillä on rauha ja toimivat suhteet naapurimaihin. Meillä on ruokaa ja vaatteita. Meillä on korkeatasoinen koulutusjärjestelmä. Nuorisomme saa hyvän evästyksen tulevaisuutta varten. Meillä on paljon enemmän hyvää kuin monessa muussa maassa.

Afganistanin tapahtumat ovat kauhistuttaneet meitä.

Ei ole itsestään selvää, että saamme tällä hetkellä tarvittavat ainekset jokapäiväistä elämää varten. Maailman meno näyttää muuttuvan kumman nopeastikin.

Muistan omasta lapsuudestani, kuinka istuimme kellarissa "pommisuojassa". Silloin en vielä tajunnut tilanteen vakavuutta. Oli tarpeeksi turvallista olla suoja- sa lähellä olevien ihmisten kanssa.

Tunnen suurta kiitollisuutta maamme kehitykseltä ja vauraudesta. Haluan teidän kaikkien kanssa jakaa huolen niiden ihmisten kohtalosta, joilla nyt on ahdistus ja pelko ja jotka ovat hengenvaarassa.

Me emme voi tutkia Jumalan ajatuksia, mutta voimme jättää itsemme ja toinen toisemme Kaikkivaltiaan käsiin. Rukouksemme on "Herra armahda meitä!"

Perheutisia

Kesäkuussa syntynyt **Saara Lehtoranta-Naskalin** ja **Heikki Naskalin** poika sai nimekseen Liam Emil Kristian. Isoveli Luke Edwin Albert täyttää marraskuussa kolme vuotta.

Liamin mummo ja pappa isän puolelta ovat **Kirsti (o.s. Karttunen)** ja **Edwin Naskali** Nokialta. Pyhäjärveläiset juuret tulevat isoisovanhemmiltä **Annikki (o.s. Matikainen)** ja **Matti Karttuselta** Vpl. Pyhäjärven Noitermaasta ja **Elina (o.s. Pärssinen)** ja **Emil Naskalilta** Vpl. Pyhäjärven Kahvenitsasta ja Alakylästä.

Julkaisemme

muisto- ja merkkipäiväkirjoituksia sekä lyhyet suruviestit maksutta.
Kuolinilmoitukset 0,70 €/pmm +alv 24 %
Aineistot lähetetään toimituksen osoitteella.

Ikaalisten Karjalaseura Osaran Kartanossa

Anna-Kaisa ja Simo Immonen sekä Simon sisaret Riitta Immonen ja Heli Sipilä. Kukkapenkissä kukoistaa Rautakorvesta Immosen pihasta tuodut syysleimut.

□ Lea Jokinen

Ikaalisten Karjalaseura vieraili Anna-Kaisa (o.s. Osara) ja Simo Immosen historiallisessa Osaran kartanossa.

Anna-Kaisa ja Simo Immonen asuvat Hämeenkyrön Osaran Kartanossa, joka vuoteen 1920 kuului Ikaaliisiin. Osaran kartano on vanha ratsutila eli rustholli, ja Osaran omistajat tunnetaan vuodesta 1540 lähtien. Vuonna 1594 Osara annettiin läänityksenä ratsumies, vänrikki Hannu Laurinpojalle. Hän oli Hämeenkyrön majoitettun marski Klaus Flemingin sotilasosaston päällikkö. Osara oli osastonpääpaikka ja varikko.

Anna-Kaisa johdatti meidät Osaran Kartanon laajasti taltioitun kotimuseon kautta kartanon mielenkiintoiseen historiaan.

1540-luvulla on viiden kilometrin säteellä ollut ainakin 70 taloa. Ei ihme, ovathan Kyrösjärven rantapellot viimeisiä, joita halla puree. Järvi on ollut kalaisa ja rehevät metsämaat ovat lisänneet toimeentuloa. Seudun harjut ovat muodostaneet pohjan vanhalle tiestölle: sitä pitkin on päästy entisille erämaaille.

Hildén-Osara -suvulle talon osti vuonna 1863 tamperelainen kauppias **C. J. Hildén**. Hän on Anna-Kaisan isoisän isä. Edeltävistä ajoista on säilynyt vain vähän tietoa, sillä tulipalo tuhosi

kaksikerroksisen puisen päärakennuksen vuonna 1864. Hildén oli Tampereen Vapaakirkon perustajia. Hän lahjoitti seurakunnalle tontin Puutarhakatu 17:stä, ja rakennutti siihen ensimmäisen kirkon. Vieressä on nykyäänkin "Kirja- ja musiikki Hildén" hänen muistokseen.

C. J. Hildénin poika **Arthur Gideon Hildén** (1857-1918) oli ensimmäinen ammattimaanviljelijä talon historiassa. Aikaisemmat omistajat olivat olleet virkamiehiä, sotilaita ja pappeja. Arthur Gideon valmistui agronomiksi Ruotsin Ultunasta vuonna 1877. Osara siirtyi hänen omistukseensa varsin suurena: 800 hehtaaria lähitienoilla ja Siikaisissa vielä 1300 hehtaaria. Suuret tehtävät odottivat 23-vuotiasta isäntää, ja hän ryhtyiin laajoihin rakennus- ja tuottavuuden parannustoimiin. Peltoja raivattiin ja salaojitus aloitettiin. Karjaa jalostettiin ja omassa meijerissä valmistettiin mm. kuminajuustoa vuoteen 1920.

MAANVILJELIJÖIDEN ammattikoulutus oli Suomessa olematonta. Niinpä A.G. Hildén perusti kartanon yhteyteen maamieskoulun vuonna 1886. Koulurakennukseksi rakennettiin "punainen rakennus", jossa Anna-Kaisa ja Simo nyt asuvat. Isäntäväki asui viereisessä valkoisessa päärakennuksessa, joka on rakennettu 1870-luvulla. Valtio tuki oppilaitosta, jonka toi-

mintu oli kuitenkin keskeytyksissä 1909-1917. Uusi aloitus tapahtui vuonna 1918 kannatusyhdistyksen toimesta, jolle 10 hehtaarin suuruinen koulutila rakennukseen siirtyi. Kartano on sen jälkeen toiminut koulun harjoittelutilana ja myynyt sille lisää rakennuksia ja maita.

Maamieskoulun toiminta jatkuu edelleen. Oltuaan välillä valtion oppilaitos toimii se tällä hetkellä Länsi-Pirkanmaan Koulutuskuntayhtymän

Potkakat ja riisryynipiirait leivoimme tuliaisiksi kahvipöytään.

maaseutuopetusyksikkönä. Osara onkin Suomen ainoa kartanon yhteyteen perustettu maatalousoppilaitos, jossa sekä kartano että oppilaitos toimivat edelleen maatalousalalla.

Itsenäisyytemme aikana on Osaran kartanon kohdalla tapahtunut etupäässä samaa, kuin lukemattomilla muilla tiloilla Suomessa. Omavaraistaloudesta on siirrytty vaihdantatalouteen, karjaton maatalous on yleistynyt. Karja myytiin vuonna 1963 ja siat 1965. Koneiden vallankumous on vähentänyt työvoiman tarvetta: enää vain yksi perhe saa elantonsa tilasta, joka aiemmin työllisti kokonaisen kylän.

A.G.Hildén kuoli 1918 kansalaissodan aikana Kyröskoskella. Vuonna 1933 hänen perillisensä muodostivat tilasta osakeyhtiön, Osaran Kartano Oy:n, joka vietti viime vuonna 70-vuotispäiviä.

Asutustoimintaan merkittävä osa pinta-alasta

Osakeyhtiö joutui 1940-luvulla luovuttamaan asutustoimintaan lähes puolet pinta-alastaan.

-Sitä emme murehdi, vaan iloitemme hyvistä naapureista, olemmehan itsekkin puoliksi karjalaisia, toteavat Immoset.

Osaran kartanosta lohkaistuihin yhdeksään siirtolaistilaan muuttivat pyhäjärveläiset:

- Heiskanen Aleksander ja Helmi os. Ratas. Saapru.
- Kaasalainen Johanna Pauliina os. Ruotsalainen. Konnitsa.
- Kaasalainen Johannes ja Hilma os. Welling (ns. Korven Kaasa-

- lainen,). Konnitsa.
- Kaasalainen Olavi ja Helmi os. Luukkanen. Konnitsa.
- Koljonen Antti ja Hilda os. Tikkinen. Konnitsa.
- Lappalainen Matti Arvid ja Maria os. Toiviainen. Kostermaa.
- Mustonen Juho ja Hanna os. Hirvonen (Tolsterniemi). Kostermaa.
- Naskali Matti ja Helena os. Pulkka. Tolsterniemi.
- Piitulainen, Anna-Liisa os. Pitkänen. Tolsterniemi.

N.A. Osara aikaansa edellä

Anna-Kaisan isä oli **Nils Arthur Hildén**, joka "suomensi" nimensä 1935 Osaraksi yhdessä puolen suvun kanssa (toiset serkut ovat edelleen Hildénéjä). Kuopukseksi hän oli vasta 14-vuotias isänsä traagisesti kuollessa. "Nisse" opiskeli metsänhoitajaksi, kun kaksi veljeä oli jo agronomeja. Hän tutki pioneerinä väitöskirjassaan pienmetsätaloutta. Hän oli Metsäntutkimuslaitoksen ensimmäinen metsäekonomian professori käynnistäen toisen valtakunnallisen puun käytön tutkimuksen.

Nisse Osaran johtamiskyvyt huomattiin ja hänet kutsuttiin puolueiden ulkopuolelta **Edwin Linkomiehen** hallituksen "metsäministeriksi" jatkosodan loppuvuosi. Sodan jälkeen Nisse toimi Keskusmetsäseura Tapion toimitusjohtajana ja vuodesta 1952 alkaen Metsähallituksen pääjohtajana.

Lapin kuuluisat "Osaran aukeat" syntyivät työllisyystöinä kannattavuusrajan takana olevia hakuita keskittämällä. Myöhemmän

Iloista tunnelmaa kahvikupposten äärellä.

kohun laannuttua voidaan aukkojen nähdä pääosin metsittyneen hyvin.

Osara halusi jo tuolloin muodostaa valtion metsistä osakeyhtiön ollen näin paljon edellä aikaansa.

Poliittinen ilmapiiri presidentti **Urho Kekkosen** taholta kääntyi kielteiseksi, huhuttiinhan Osaran olevan presidentinvaalien musta hevonen, ja hän joutui jättämään virkansa. Uusi ura aukeni pian Roomassa, FAO:n metsäosaston päällikkönä. Maailmanlaajuinen työkenttä ja lukuisat työmatkat eri maanosiin antoivat hänelle ainutlaatuisen globaalin metsäasioiden näkemyksen. Näin Anna-Kaisakin pääsi vanhempiensa kanssa Italiaan käymään englantilaista koulua, jossa oli edustettuna 52 eri kansallisuutta.

Roomasta palattiin vielä Helsinkiin ja myöhemmin Nisse ja **Ansa Osara** viettivät aktiivisia eläkepäiviä Osaran kartanossa. Nisse kuoli 1990, Ansa 2002.

Sukupolvenvaihdokset

N. A. Osara johti kartanoa kuolemaansa asti helmikuussa 1990. Silloin hän tiesi, että Anna-Kaisa aikoo miehensä Simon kanssa muuttaa taloa jatkamaan ja heille oli syntymässä esikoinen Aaro.

Näin tapahtuikin, ja Osaralla perheeseen syntyivät vielä Ansa (1992) ja Aki (1995).

Tilan pinta-ala on nyt 65 hehtaaria peltoa ja 220 hehtaaria metsää. Metsiä on hoidettu

järjestelmällisesti alkaen ensimmäisestä taloussuunnitelmasta, joka on vuodelta 1886. Kuuluu retkikohde, Mannelanmäen kuisikko, joka oli istutettu 1930-luvulla hakamaille, tuhoutui syysmyrskyssä 2002. EU:n myötä tilalla siirryttiin luomuviljelyyn 1995, saman valinnan ovat tehneet myös maamieskoulu ja monet naapurit. Kun talossa on vain isäntä töissä, tehdään kiireisimmät työt yhteistyössä kahden naapurin kanssa. Näin saadaan kaikkien parhaat koneet kylvöaikana käyttöön. Viljelykiertoon saadaan tarpeellista lantaa naapurista. Luomuna viljellään muun muassa ruista, vehnää, kauraa ja rypsiä.

Immoset tekivät sukupolven vaihdoksen vuonna 2020. Tytär Ansa miehensä kanssa jatkoi isännöityä. He ottivat myös yhteiseksi sukunimeksi Osaran.

Aaro on toimittajana Kouvolan Sanomissa ja Aki opiskelee TAMK:ssa.

Anna-Kaisa toimii vielä Ratsastuskoulu Kartanon Tallissa.

Tuliaisiksi Osaran kartanon isäntävälle olimme leiponeet potakkakaroita, riisryynpiiraita ja makiat leivät, jotka nautittiin iloisissa tunnelmissa saliin kate-tuuissa kahvipöydissä.

Anssi Hirvonen johdatteli meidät yhteislaulujen lämpimään tunnelmaan, hänellä on myös Osaralta lapsuuden ja nuoruuden muistoja. Anssin mummola, josta tuli Hirvosten kesäasunto on aivan kartanon läheisyydessä.

Anna-Kaisan isä aloitti aikanaan esineistön keruun kotimuseota varten. Kotimuseossa on mys viljamakasiini.

Viljamakasiinin laarit ovat irti lattiasta, pölkkyjen päällä, ja irti seinistä, ettei kairaamalla ole päästy varastamaan viljaa.

Osara on saanut myös vahvat karjalaiset juuret

Anna-Kaisan äiti, **Anna-Liisa Harjanne** oli kotoisin Viipurista. Vaari, **Aaro Harjanne** piti Linnan apteekkia vanhassa kaupungissa.

Simon isä, **Erkki** oli Pyhäjärveltä Rautakorvesta. Vaari **Pekka Immonen** (s. 1889 Kurkijoella) tuli Pyhäjärvelle vuonna 1921. Pekka oli tavannut junassa matkalla Viipuriin kirkkoherra **Kaarle Viikan**. Viika oli houkuttellut maanviljelyskoulun käyneen Pekan vuokraviljelijäksi Ylä-Pappilan maille.

Kesän kohokohtia

□ Esko Pulakka

Päätoimittaja toivoi edellisessä lehdessä, että kirjoiteltaisiin kesän kuulumisista ja tapahtumista. Niinpä kannan korteni kasaan minäkin.

Ensiksi siitä, mitä ei päässyt tapahtumaan. Pyhäjärvi juhlat jäivät juhlimatta. Yhtään ei lohduta, että muut pitäjät jakoivat saman murheen. Karjalaan ei päästy käymään, eikä sinne nykyisen arvelun mukaan voida mennä ehkä pitkään aikaan. Erityinen kipupiste minulle on, että Suvannon seudun yhteisöiden kokoontuminen Sastamalassa piti perua uudelleen kiristyneiden rajoitusten takia. Monelta rakkaalta naapurilta jäi kokematta näyttelymme Sastamalan museossa. Todella harmillista.

Ennätysmäisen pitkä hellekausi vaikutti moniin harrastuksiin eri tavoin. Vanhalla Yamahalla ajelukin oli tuona aikana vähäistä. Kunnan ajovarusteissa tuli ajassa epämiellyttävä olo, oli liian lämmintä! Harvinaista Suomessa.

Muistelimme Isää

Pieniä juttuja organisoitiin perhepiirissä. Jos isämme **Veikko Johannes Pekanpoika Pulakka** eläisi, hän olisi heinäkuun lopulla täyttänyt 100 vuotta. Jälkikasvu ja kaksi elossa olevaa sisarta muistelimme haudalla ja Elina-tyttären kotona kahvikupposten äärellä.

Pitkä ja monivaiheinen taival osui Isänkin kohdalle Noitermaan Vanhaltamäeltä Maurinlehdon rauhaan. "Kovast sin mäntii mut viel kovempaa tultii takasii", hän tiivistäi Syvärille saakka ulottuneita sotaretkiään.

Olen alkanut miettiä Isää paitsi monenlaiset vaiheet tynesti kohdanneena sankarina, myös miehenä, joka joutui luopumaan elämänsä aikana paljosta. Ensin äidistään 11-vuotiaana, sitten kaksi kertaa kodistaan. Viimeinen, tosi raskas kokemus oli Katripojantytären äkillinen menetys. Äijällä ja 12-vuotiaalla Katrilla oli aivan erityinen suhde. Näiden tapahtumien väliin mahtui paljon muitakin, viljelyä, luottamus-toimia, ennenkaikkea asioiden suoraa kohtaamista ilman selitelyjä ja väistelyjä. Ihmeellistä oli, että katkeruus ei saanut vallattua mieltä koskaan.

Tuollaisia miehiä ei taida syntyä enää. Isää oli helppo kunnioittaa.

Serkkukokouksessa Siurossa

Isoisä Pekalla on elossa 10 lastenlasta, Elina-siskoni ja 9 poikaserkusta. On muotoutunut mukava käytäntö, että sopivassa tilanteessa joku serkuista järjestää serkkukokouksen. Tänä vuonna **Markku Heikkilä** oli vuorossa. Hän saavutti 60 vuoden iän, mutta ei siitä nyt kovin suurta numeroa pidetty, pääpaino oli viettää serkuaikaa leppoisasti Siuron Knuutilassa, missä Merja ja Markku vihitettiin 35 vuotta sitten, vaikka ei sitäkään kovasti esillä pidetty. Onnea silti vielä Markulle ja Merjalle, ja kiitos hienosta päivästä!

Kyllä ovat mukavia tuollaiset tapaamiset! Kuulumisia vaihdetaan ja lasten kasvamista ihmetellään,

Pekka Pulakan lapsenlapset eli Pyhäjärven Noitermoiset serkukset. Edessä Esko Pulakka (vas.), Matti Heikkilä, Risto Honkala, Elina Puranen, Pekka Pulakka ja Markku Heikkilä. Takana Lauri Pulakka (vas.), Timo Pulakka ja Tuomas Pulakka. Ollaan Nokian Siurossa Knuutilan kartanon väentuvan portailla. Serkuista puuttuu Jukka Pulakka.

Anna-Liisa Heikkilä ja Aino Honkala veljensä Veikon haudalla.

sekä heidän menestymisiään ihaillaan. Koska on seuraava tapaaminen, ei tiedetä. Mutta varmasti vielä järjestetään.

Savo-Karjalan kierroksella

Kun kuumien hellekausi taittui, tein sentään kolmen päivän ajoretken Yamahalla Etelä-Suomessa. Eräänlainen järvikierros, ympäri tuli ajettua Saimaa, Pihlajavesi ja Päijännekin, tärkeimmät mainitakseni. Haminan ja Vironlahden välin kuljin museotietä numero 3513, joka oli niin mukainen, ettei toista ihan helposti löydy. Poikkesin Vaalimaallakin, ja ällistykseni oli suuri, kun meille monille tuttu Rajahovi oli suljettu! Joitakin muita isoja halleja oli kyllä lähistöllä, ja vähän matkan päässä mäellä erikoinen moderni kauppakeskus Zsar, joka sekin oli aavemaisen hiljainen. Rajaliikenne on näinä päivinä todella hiljaista. Toivottavasti elpyy pian.

Matka jatkui ja syöksyin Savoon, vaikka en oikein tiedä, mistä se alkaa, kun Imatralta päin lähestytään. Punkaharjun maisemien

kautta, Savonlinna ohittaen yövyin Rantasalmella, varsin rennossa hotellissa Rinssi-Everstissä. Käsitkseni Savosta muuttui tuon yöpymisen aikana paljon positiivisempaan suuntaan. Esimerkiksi aamiaisella huomasin tiskillä pienen korin, johon kanta-aamuvieraat laittoivat omin neuvoin rahaa ja hakivat kahvia tai muutakin. Kun ihmettelin isännälle tuota menettelyä, hän kertoi että joka päivä kertyy kassaan rahaa, mitä sitä nyt vakiasiakkaita erikseen laskuttelemaan. Ja jos ei tänään ole rahaa mukana, huomenna voi olla. Aamulla isäntä varmisti lisäksi, onko asiakkailta välittömiä tarpeita, hän joutuu käymään koronapiikillä. Huolta kannettiin asiakkaiden tarpeista, ei tiskin ja tavaroiden valvomattomuudesta. Jos liikute tuolla päin, suosittelen Rinssi-Everstiä varauksetta.

Kesän jälkeen tulee syksy. Koulukyydit ovat alkaneet, jotkut aloittivat koulutien, joillakin se muuttui toiseen kouluun. Elämä jatkuu. Toivotan lukijoille hyvää loppukesää ja kaunista syksyn alkua!

Menneen ajan terveisiä

- ÄIJÄN JA ISÄN ARKISTOLAATIKOLLA

Seija Hirvikoski

Juttusarjan kolmannessa osassa sukellamme Kiikan Karjalaseuran vuoteen 1946.

Olisi ollut mielenkiintoista, jos käytössäni olisivat olleet sen vuoden viralliset kokouspöytäkirjat. Niistä olisi saanut lisää näkökulmia tuoreen karjalaseuran toimintakuvaukseen. En onnistunut pöytäkirjoja vielä ainakaan metsästäämään, joten tyydymme löytyneiden dokumenttien kerrontaan.

Karjalaseura perustettu Kiikkaan

Karjala-seuran perustava kokous pidettiin sunnuntaina Kiikassa siirtoväen huoltotoimistossa.

Kokous aloitettiin Karjalaisten laululla, minkä jälkeen kauppias **Urho Harmainen** lausui kokoukseen saapuneet tervetulleiksi. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin kauppias **Saima Haakana**. Tämän jälkeen luovutettiin puheenvuoro puheenjohtaja ed. **Matti Pärssiselle**, joka toi kokoukselle Karjalan Liiton, sen työvaliokunnan sekä karjalaisten kansanedustajien terveiset, selostaen samalla Karjalaiseurojen tehtäviä ja tärkeyttä.

Käydyin keskustelun jälkeen kokous päätti yksimielisesti perustaa yhdistyksen Kiikan Karjalaiset r.y. Johtokuntaan valittiin varsinaisiksi jäseniksi **Kauko Hämäläinen**, **Matti Pärssinen**, **Matti Hinkkanen**, **Heikki Pärssinen**, **Urho Harmainen**, **Saimi Haakana**, **Henrik Karhu**, **Impi Laaksonen** ja **Pietari Salmelin**, varalle **Ida Ihalainen**, **Simo Kiiveri** ja **Helmo Hietanen**...

Näin alkoi lehtileike, joka on ilmeisesti Karjala-lehdestä leikattu alkuvuonna 1946. Uusi karjalaseura on taas syntynyt. Uuden seuran ensimmäinen toimintavuosi on ollut häkellyttävän toimielias. Se selviää silloin rahastonhoitajana toimineen äijäni (Matti Hinkkanen) papereista. Löysin 1946 vuoden toiminnasta muutaman lehtileikkeen,

nimismiehelle tehtyjä lupahakemuksia tilaisuuksista, niihin saatuja lupia ja koko toimintavuoden 1946 kuitit sekä kassakirjan sivut ko. tilitapahtumista.

Ensimmäinen kirjaus on tammikuun kahdeksantena maksettu Tyrvään Sanomien kokousilmoitus. Tammikuussa on ostettu lisäksi Karjala Liitolta jäsenkortteja ja Oy Helsingin Leimasintehdältä leimasimet ja värityynyjä. Maaliskuulta on ensimmäinen kirjaus jäsenmaksuista, joka on ilmeisesti ollut 20 markkaa ja jäseniä on siihen mennessä saatu 124 kappaletta.

Ohjelmatuotantoa hengästyttävällä tahdilla

Selateessani vuoden 1946 tosittaita ja kokoontumislupia, melkein hengästyin. Kiikan Karjalaseura r.y. oli järjestänyt kahdeksan ohjelmallista tilaisuutta vuoden aikana! Seuran toiminnalle ahkeruus osoittautui kannattavaksi. Tilaisuuksista saadut tulot olivat vuoden aikana 51 370 markkaa ja menot 25 100 markkaa. Oiva lisä seuran toimintaan jäsenmaksujen lisäksi.

Seuraavat tapahtumat löytyivät kirjanpidosta:

3.3.1946 Kiikan Seurojentalolla ohjelmalliset illamat, ohjelmassa mm. lausuntaa, pianoesitys, juhlapuhe, huumoria, kaksi näytelmää (Akseli Tolan *Syynalaiset* ja Emil Eleniuksen *Terveisiä ulkomailta*) sekä tunti tanssia.

28.4.1946 Stormin kylän Lopenkulman seurojentalolla vierailujuhla, ohjelmassa mm. laulua, murrejuttu, huumoria, juhlapuhe, kaksi näytelmää (*Syynalaiset* ja *Terveisiä ulkomailta*) sekä tunti tanssia.

2.6.1946 Kiikan Seurojentalolla päiväjuhla, ohjelmassa mm. musiikkia, huumoria, puheita, runo, murrejuttu, näytelmä (Antti Komun *Kun Jooseppi sai emännöitsijän*) ja tunti tanssia.

21.7.1946 Kiikan Seurojentalolla näytäntöilla, Agapetuksen kolmen tunnin huvinäytelmä *Kaikenlaisia vieraita* ja tunti tanssia.

25.8.1946 Kärppälän Ns. talossa, vierailunäytöksenä Kiikassa jo heinäkuussa esitetty huvinäytelmä *Kaikenlaisia vieraita* ja tunti tanssia.

8.9.1946 Kiikoisten Seurojentalolla Kärppälän kaltainen vierailunäytös.

22.9.1946 Kiikan Seurojentalolla Kiikan Karjalaiset esittivät vielä neljännen kerran em. Agapetuksen huvinäytelmän ja lopuksi tunti tanssia.

6.10.1946 Kiikan Seurojentalolla seuran yleinen kokous ja sen jälkeen ohjelmallinen jäsenillanvietto (jäsenkortilla ilmainen sisäänpääsy), ohjelmaa musiikkia, lausuntaa, näytelmä *Kun Jooseppi sai emännän* ja tanssia. Väliajalla oli korviketarjoilu.

Monipuolista intoa ja lahjakkuutta

Kiikan Karjalaseuraan on tuohon aikaan näköjään kuulunut innokkaita, luovia ja lahjakkaita ihmisiä. On ollut murre- ja huumorijuttujen kertojia, pianonsoittoa esitti usein Kauko Hämäläinen ja näyttelemisestä on selvästi oltu innostuneita. Asiaan on paneuduttu monella tapaa, hankintalistalla on ollut mm. näytelmäkirjoja, puuteria, perukinvuokrausta, mainosplakattien tekoa, puusepältä puhelin-torven tilaus, näyttämöpukujen sommittelua. Vierailunäytöksiin kuljettiin taksilla, eihän silloin ollut joka pirtin nurkalla omaa autoa. Järjestysmiehinä toimivat pääasiassa seuran omat miehet. Välillä oli nimismies lisäksi määrännyt paikalle konstaapelin.

Vuoden 1946 kuittien seasta löytyi myös muutama maksu-muistutus Suomen Näytelmäkirjailijaliitto r.y:ltä maksamattomista lain edellyttämistä tekijänpalkkioista. Mahdotonta sanoa enää, mistä tuollainen huolimattomuus johtuu? Onko kyseessä tietokatkos, rahastonhoitajan kiireet vai joku muu syy.

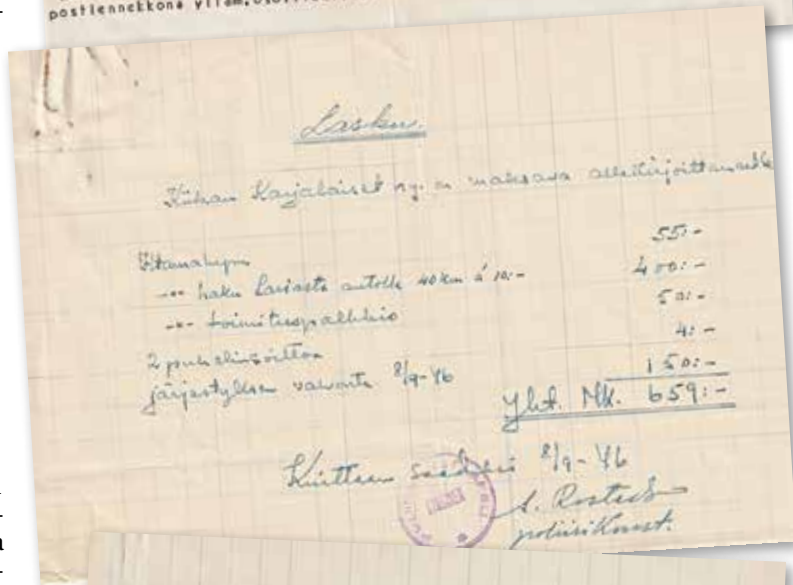
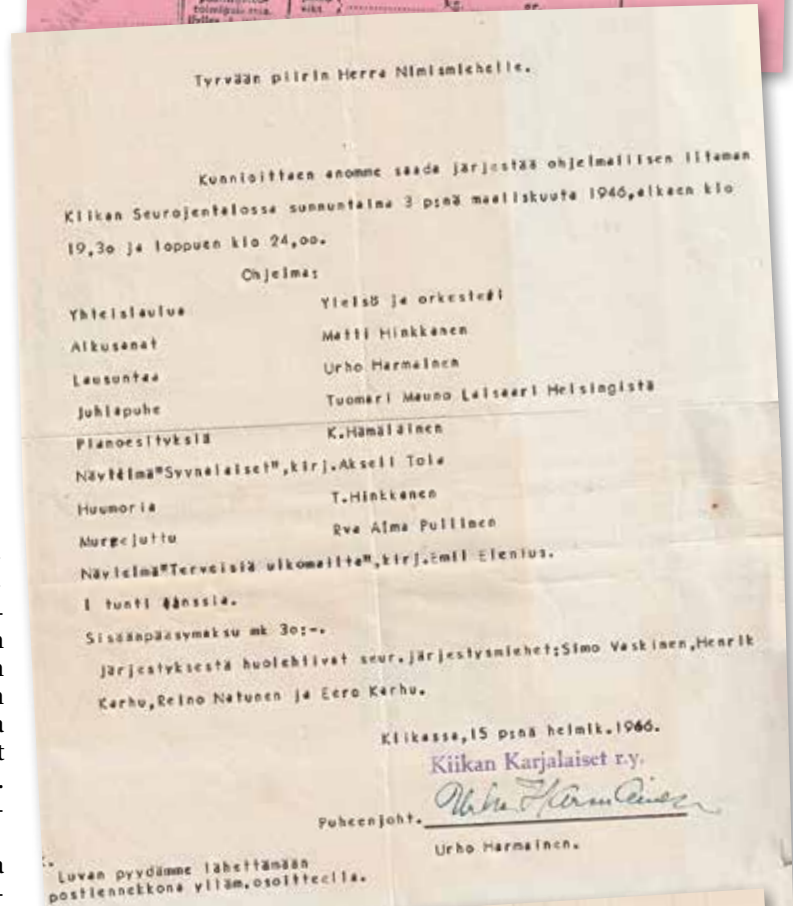
Sodan jälkeisenä aikana seuratoiminta on varmasti ollut tärkeää jäsenistölle. Karjalaiset ovat jälleenrakennustyön ja uusiin oloihin totuttelun keskellä saaneet tavata toisiaan, on voitu miettiä muutakin kuin sotaa, on saatu päästäää luovuus valloilleen ja aloittaa vuorovaikutus paikallisten kanssa myös vapaa-ajalla esimerkiksi ohjelmallisten iltamien muodossa.

Yhteiset kokoontumiset ovat edelleen meille karjalaisille tärkeitä. Toivottavasti pian koittaa aika, että voisimme taas vapaammin kokoontua yhteen "haastamaan" ja jakamaan luovuuttamme muutenkin kuin netimaailman kautta!

Ensimmäiset toimijat

Alussa mainittu lehtileike päättyi seuraavasti: "Johtokunta valitsi myöhemmin pitämässään kokouksessa puheenjohtajaksi Urho Harmaisen, varapuheenjohtajaksi Kauko Hämäläisen, sihteeriksi Saimi Haakanan ja rahastonhoitajaksi Matti Hinkkasen."

Em. henkilöistä sihteeri Haakana on ilmeisesti muuttanut melkein samantien Kiikasta pois, koska jo huhtikuussa sihteerin allekirjoitus löytyy nimellä **Helmi Seitz**. Puheenjohtaja Harmainen

muutti pian Kiikasta Lahteen ja hän teki pitkän uran liike-, järjestö- ja puoluesektoreilla, toimien mm. Karjalan Liiton hallituksessa vuosikymmeniä.

Vpl. Pyhäjärvellä syntyneet Kauko Hämäläinen (1908-1989) ja Matti Hinkkanen (1898-1967) jäivät loppuelämäkseen Kiikkaan viljelemään maata. Molemmat

olivat aktiivisia pyhäjärveläisyyden ja karjalaisuuden vaalijoita. Matti on ollut aktiivinen Vpl. Pyhäjärvi-lehden syntyvaiheissa 1955 ja hän kuului lehden ensimmäiseen neuvottelukuntaan, toimien monipuolisesti lehden hyväksi kuolemaansa asti. Kauko toimi ansiokkaasti lehden päätoimittajana vuosina 1963-1984.

Hautakivi tunnistettu

KUVA: VASILY ZYRYANOV

KUVA: PYHÄJÄRVI-KIRJA

Martti Tomperin eli "Juka-Martin" perhe Jaaman kylästä vuonna 1937. Martti ja Katri Tomperi keskellä, takarivissä tytär ja kuusi poikaa, istumassa kolme miniää. Kuvassa myös kolme pojanpoikaa.

□ Riitta Hirvonen

Elokuun lehdessä oli *Vasily Zyryanovin* kuvia purkutaloista löytyneistä hautakivistä. Kuvista päätellen neljään osaan palasteltu -PERI-hautakivi kuului **Martti Tomperille**.

Vasemman puoleisessa kivesssä näkyy syntymäaika 8.5.1870. Muita Mar-alkuisia Tompereita

ei *Impi Wiikan* luettelosta löydy, vain yksi Martti, mutta useita Matteja. Oikea henkilö varmistui lopulta Vpl. Pyhäjärven kirkonkirjojen kuolleiden luettelosta, josta ilmeni, että Martti Martinpoika Tomperi oli syntynyt tuolloin 8.5.1870 ja kuollut 30.10.1938. Siitä löytyi myös tieto, että hänet oli haudattu Pyhäjärven vanhalle hautausmaalle 6.11.1938.

Noitermaan koulupiirin kirjasa on kuva Martti Tomperin, "Jukan Martin", perheestä Jaamassa.

Hänen vaimonsa oli **Katri Matintytär Savolainen** (s. 1882 Pyhäjärvi Vpl Jaama). Tämän vanhemmat olivat **Matti Savolainen** ja **Liisa Pärssinen**. Katri asui poikansa Martin luona Karkussa, jossa kuoli 1956. Heillä oli kahdeksan lasta.

Martti Tomperin hautajaispäivänä satoi räntää.

Tarinoita Kalle Veijalaisesta

Monet vanhemman polven pyhäjärveläiset muistavat varmaan hyvin sellaisen miehen kuin Kalle Veijalaisen, joka asui suurimman osan elämästään Riittansa kanssa mökissään Ivasensaaren kylässä.

Niille, jotka eivät häntä tunteneet, kuvailen miehen olemusta tarkemmin. Keskimittaa matalampi, hiukan lihavahko, aina huumorin pilke silmäkulmassa ja pieniin kepposiin valmis, erinomainen työmies ja aina hauska jutteleva "lupsakka" mies. Kallen kepposista olisi kerrottavaa, vaikka kuinka paljon Pyhäjärven ajalta, mutta jätän ne tällä kertaa kertomatta, ja kerron hänen edesottamisiaan evakkotaipaleen ajoilta:

Talvisodan aikana

Kalle joutui evakoksi Alavudelle, niin kuin moni muukin pyhäjärveläinen, ja kohtalo heitti hänet asumaan Alavuden asemanseudulle johtaja Kurikan taloon, ja sitä tietä hänestä tuli taloon niin kutsuttu pihamies, joka teki mitä neuvottiin. Kerran joht. Kurikka sanoi, että menisikö Kalle kirkolla olevalle Salmen tilalle apulantoja kylvämään, johon Kalle totisella naamalla vastasi: "Sinähä tappi männöö mihi Kurikka aijjaa". Kurikka nauratti makeasti Kallen vastaus.

Tuoho rahhaa

Heti Alavudelle tultuaan Kalle keran lähti Kirkonkytää katselemaan ja tuumi, että käynpä katsomas-

sa apteekkiakin sisäpuolelta, vaikka ei ollut mitään ostettavaakaan. Hän meni apteekkiin, ja siellä tietysti kysyttiin: "Mitäs teille saisi olla"? Kalle kaivoi 5-markkasen pussistaan ja sanoi: "Koha jottai tuoho rahhaa poatta". Seuraus oli se, että Kallelle annettiin pieni pussi, jossa luki päällä: Husaaripulveria. Kalle vei pussin asuntoonsa. Siellä asiantuntijat selvittivät, että mainitulla pulverilla hävitetään täit! Joten apteekissa maksoivat, kuten sanotaan, kaljat kaljoilla.

Korviketta istumalla

Siihen aikaan oli korvike kortilla, ja kauppoihin tuli sitäkin rajoitetusti. Paremmat kundit saivat sitä, mutta kun Kalle meni korviketta kysymään, niin vastattiin: Kyllä sitä oli, mutta juuri loppui. Kun Kalle taas kerran kysyy korviketta, niin vastattiin: Tällä kerralla on korvike lopussa, mutta kohta pitäisi tulla. Silloin Kalle otti jakkaran ja rupesi istumaan. Kun hän oli jonkun aikaa istunut, niin myyjät sanoivat, ettei heille vielä sitä tänä päivänä tule. Kalle vastasi: "Mie ko vaik millo tulen korviketta kysymään, ni se o ain just loppunt. Nyt ku miul on nii hvvää aikaa, ni mie istun täss ja uottelen nii kauva ku sitä tulloo, ni sit mie en jää ilma". Silloin myyjät alkoivat supista keskenään, ja eräs neitonen meni varaston puolelle ja toi korvikepaketin ja sanoi Kallelle: Vielä oli yksi paketti jäänyt vahingossa varastoon, joten saatte tämän. Niin Kalle sai pakettinsa. Neidit tietysti pelkäsivät, että tuo

hullu mies istuu tuossa vaikka koko yön, joten on paras etsiä korvikepaketti ja päästä hänestä eroon.

Jatkosodan jälkeen

Kalle asui Alavuden Kirkonkylässä, johtaja Kurikan omistamalla Salmen tilalla, jossa oli siirtoväen varsatalli, ja oli hän tallimiehenä k.o. varsatallilla. Kesäisin oli Kurikan lehmät laitumella Salmen tilalla, ja kun Kurikan keittäjä kävi niitä lypsämässä, niin hän valitteli Kallelle, ettei hänellä ole täällä lypsyjakkaraa, että eikö Kalle tekisi hänelle sellaista. No, Kalle avuliaana miehenä teki tietysti jakkaran. Mutta kun se oli valmis, niin lypsäjä huomautti, että tuossa jakkaraassa ei ole minkäänlaista kantolaitetta. Etkö, tekisi vielä siihen sellaisen? Kalle sanoi, että nyt hänellä ei ole aikaa sitä tehdä, mutta huomenna aamulla se on valmis. Ja olihan se. Kun lypsäjä seuraavana aamuna otti jakkaran, niin siihen oli keskelle jakkaraa kaivettu reikä ja reikään oli isketty kuusi tuumaa pitkä tappi. Kun lypsäjä valitti, ettei tuossa nyt voi mitenkään istua, niin Kalle taas totisella naamalla selitti: "En tiijä onks siin hyvä istuu, mut ainakii sitä on siit hyvä kantaa!"

Hiljaa hyvää tulee

Kerran Kalle lähti erään tallimies P-n kanssa pyytämään kansanhuollosta kengänostolupaa. Toisella olivat vielä välttävissä kunnossa olevat saappaat jalassa, mutta Kalle muutti ennen lähtöään oikein risaiset "mai-

hinnouskengät" jalkaansa. Kun toinen kaveri puheliaana miehenä oikein kovasti tinki kengänostolupaa ja välillä jo tuli vähän riitaakin kansan huoltoviranomaisten kanssa, niin Kalle ei puhunut mitään, vaan muina miehinä otti tuolin, johon kävi istumaan ja asetti risaiset kengät sopivasti esille. Kun toiset olivat aikansa jupakoineet, niin viimein k.h. virkailija osoitti sormellaan Kallen kenkiä ja sanoi: "Tuolla toisella miehellä ovat paljon huonommat kengät, eikä se pidä tuollaista marinaa kuin te". Silloin Kalle nousi ja sanoi: "Sitä kengänostolupaaha miekii läksi pyytämään, mutt eihä siit tai mitää tulla, ko ne tuntuut oleva noi tiukas"? Silloin virkailija sanoi: "Pitäähän miehelle ostolupa antaa, kun kerran kengät ovat menneet jo noin huonoiksi. Ja niin siinä sitten kävi, että Kalle sai ostoluvan, mutta toinen ei.

"Yritän ies"

Vuonna 1947 Kalle meni vanhana miehenä vielä uudelleen naimisiin ja muutti Alavudelta Tainionkoskelle. Siellä hän joutui rautatietöihin, topparoikkaan. Kalle alkoi tehdä työtä entiseen tuttuun tapaan rypeästi. Toiset miehet katsoivat sitä hetken pilkallisesti ja viimein kysyivät, että aikooko se uusi mies ottaa urakalla nämä Suomen valtion rautatiet kunnostaakseen, johon Kalle vastasi: "Ehä mie näi vanha mies ennää kerkii heitä kaikkii kunnostoa, mut mie yritän ies muutama metrin heitä korjata enneku kuolen".

Epäsäännöllinen mestari

Tainionkoskella Kalle joutui myös rakennustöihin, ja kun eräskin rakennus oli valmis, niin muut työmiehet siirrettiin pois, mutta Kalle jätettiin vielä töihin, siivoamaan rakennusjätteitä. Mestari kävi vain silloin tällöin katsomassa. Kerran taas mestari tuli työmaalle. Kalle oli silloin juuri istumassa, pitämässä pientä lepotaukoja.

Mestari sanoi Kallelle: "Mitenkäs se oikein on, kun minä tulen tänne, niin Kalle on aina istumassa". Kalle vastasi: "Se johtuu siint, ku mestar tulloo tän ain nii epäsäännöllisest. Jos työ tulisitta säännöllise väliaja peäst, ni mie tietäisi sillo just olla töissä".

Nyt on Kallekin jo maannut jonkun vuoden haudassa, mutta tämän tästä muistelen häntä, ja niin kai muistelevat monet muutkin, jotka hänet tunsivat. Ei ollut aina hänenkään elämänsä ruusuilla tanssimista, kuten sanotaan. Mutta aina hän jaksoi olla tyytyväinen elämäänsä ja oleviin oloihin. Ei hän koskaan valitellut, vaan hurtilla huumorilla otti vastaan niin hyvät kuin huonotkin päivät, ja uskon että kuolinhetkenään hän voi runoilijan tapaan huoahtaa. "En ketään pahalla muistele, ei ole mulla yhtään vihamiestä". Ja se on paljon sekini. Heino Hämäläinen.

Poimittu Vpl Pyhäjärvi lehdestä nro 11/1958
Mauri Hauhia

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

liris

Kullerot

Valoisa polku

Pyhäjärven kirkon alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita sopi-

vimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postikulut.

Tilaukset: säätiön asiamieheltä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kirjoja ja tuotteita:

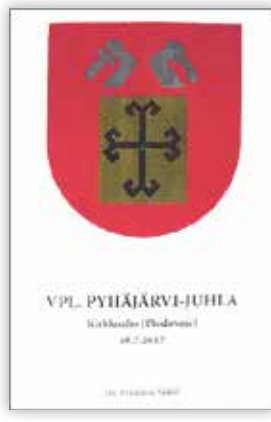
Pyhäjärvi-kirja

Reino O. Kukko, Kaarle Viika, 1989, 350 s. Hinta 25 €
Kirja kertoo pitäjämme historiaa sanoin ja kuvin. Sisältää myös murreosanaston selityksineen.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita

Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015 336 s. Hinta 40 €

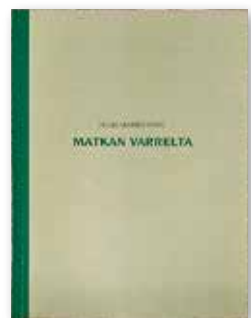
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-vuotisjuhla Kirkkoaholla

DVD-tallenne, kesto noin 1,5 tuntia. Hinta 20 €

Laatokan kevät

Markku Heikkilä
Matkakirja Laatokan ympäri
Hinta 15 €

Matkan varrelta

Hilja Matikainen, runoja
Hinta 20 €

Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari

Suunnittelu Kaarle Viika, 1963. Hinta 42 €

Vpl. Pyhäjärvi isännän viiri

Suunnittelu Kaarle Viika, 1992. Koot ja hinnat:
45 x 300 cm, 6-7 m:n tankoon. 80 €
45 x 400 cm, 8-9 m:n tankoon. 90 €
55 x 400 cm, 10 m ja korkeampaan tankoon. 95 €

Tilaukset ja lisätiedot:

Asiamies Kirsti Naskali
puh. 040 719 2692 tai
saatio@vplpyhajarvi.fi
Postitissa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Tapahtumia

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvi-kerho

aloittaa syyskauden koronaohjeita noudattaen. Tarinatuokio on maanantaina 4.10.2021 klo 13.00 Koulukatu 12, Tampere. Suunnitellaan joulujuhlaa. Kahvitellaan omakustannushintaan ja pidetään arpajaiset. Lisätietoja tarvittaessa saa sihteeriltä puhelin 044 2815 047. Tervetuloa myös uudet kerholaiset!

Karjalainen sunnuntai-iltapäivä marraskuussa Mouhijärvellä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö, Vammalan Karjalaseura ja Sastamalan seurakunta järjestävät yhdessä konsertin ja kirkkokahvit Mouhijärven kirkossa sunnuntaina 7.11.2021, jos koronatilanne sallii yleisötilaisuuksien järjestämisen tuolloin. Konsertin esiintyjä on pyhäjärveläistäustainen baritoni **Hannu Musakka**. Tarkempia tietoja tapahtumasta kerrotaan Vpl. Pyhäjärvi-lehden lokakuun numerossa.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tuotteita

Kuvakalenteri vuodelle 2022

Vpl. Pyhäjärvi-seura tuottaa kuvakalenterin vuodelle 2022. Siihen tulee värikuvia 2000-luvun Pyhäjärveltä. Jokainen tämän vuoden jäsenmaksunsa maksanut seuran jäsen saa sen joululahjaksi joulukuun alussa. Kalenteria myös myydään. Hinta 15 €/kpl + postimaksu 3,70 €. Tilaukset on tehtävä 31.10.2021 mennessä Kaisa-Liisa Korhoselle.

Pyhäjärvi Vpl. -karttamuki

Hinta 10€/kpl
Tilaukset ja tiedustelut:
Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433,
kaisaliisako@gmail.com
Postitissa lähetyksiin
lisätään postituskulut.

Taubilan kartano

- lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Hanki lahjaksi sukulaisille ja ystäville! 176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5, **hinta vain 30 €.**

Kaunista Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II, yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 €.

Lisätietoja ja tilaukset:

taubila@pp.inet.fi tai puh. 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh. 040 835 5820
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>
Hintoihin lisätään toimituskulut. Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.
Vpl. Pyhäkylä-Seura

Tilaa Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni Kestotilaus **Tilaushinnat 2021:**
Lahjaksi 1 vuosi kotimaahan ja
Osoitteenmuutos Irtonumero ulkomaille
35 €/vuosi

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

Postimerkki
1,85 €

Vpl. Pyhäjärvi-lehti

Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro

MURREPÄHKINÄ s. 5

Oikia rivi: 1b, 2a, 3b, 4c, 5a, 6b, 7c, 8b, 9c, 10b